

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

ANTRADIENIS – TUESDAY, RUGPJŪČIO – AUGUST 25, 2009 • Vol. C Nr. 161-162

Kaina 75 c.

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 08-24-09

PERIODICALS

Gyva grandinė padėjo atsisveikinti su komunistine santvarka

Prezidentė Dalia Grybauskaitė dalyvavo Baltijos kelio 20-mečio minėjime. **Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.**

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (BNS/ELTA) – 1989 m. rugpjūčio 23 d., per 50-ąsias Molotov-Ribbentrop paktą pasirašymo metines, apie 2 mln. lietuvių, latvių ir estų 600 km ilgio gyvą grandinę sujungę trijų Baltijos valstybių sostines, patraukė pasaulio dėmesį, siekdami laisvės.

„Gyva grandinė, prieš 20 metų nusidriekusi per Estiją, Latviją ir Lietuvą, padėjo atsisveikinti su komunistine santvarka“, – rašoma „The Wall Street Journal“ išspausdintame trijų valstybių užsienio reikalų ministrų Urmas Paet, Maris Riekstins ir Vygaudo Ušacko pranešime, rašo

inopressa.ru.

„Ši masinė taiki demonstracija turėjo parodyti pasauliui, kad be šių šalių Europa negali būti nei vientisa, nei laisva“, – rašo pranešimo autoriai.

„Per praėjusį laikotarpį daugelis užgimusių demokratijų įstojo į ES ir NATO, tačiau, kaip parodė neseni įvykiai Kaukaze, dar ne visur karinės jėgos pasitelkimas liko praeityje. Baltijos kelio dvasia gali tapti kelrodžiu kitiems žmonėms, kurių siekis – taiki, vientisa ir laisva Europa“, – rašoma pranešime.

Tuo tarpu JAV valstybės sekretorės Hillary Clinton kreipimesi Baltijos kelio 20-ųjų metinių proga sakoma, kad Jungtinės Amerikos Valstijos „patvirtina savo pasišventimą stiprinti partnerystės ryšius su Estijos, Latvijos ir Lietuvos žmonėmis ir vyriausybėmis“.

H. Clinton pažymėjo, jog Estijos, Latvijos ir Lietuvos gyventojams „yra kuo didžiulius“ **Nukelta į 6 psl.**

Nerimsta aistros dėl slapto CŽV kalėjimo

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (ELTA) – Nors buvę ir dabartiniai Lietuvos vadovai tikina pirmą kartą išgirdę žinią apie slaptą JAV kalėjimą mūsų šalyje, Centrinės žvalgybos valdybos (CŽV) veiklos žinovų tai neįtikino, rašo „Lietuvos rytas“.

„Lietuva privalo pradėti tyrimą ir išsiaiškinti, kas vyko“, – sakė tarptautinės organizacijos „Amnesty International USA“ terorizmo, antite-

rorizmo ir žmogaus teisių skyriaus vadovas Tom Parker.

Praėjusį ketvirtadienį „ABC News“ paskelbė, kad CŽV slaptasis kalėjimas Lietuvoje esą veikė daugiau nei metus – iki 2005 m. pabaigos, o maždaug aštuoni teroristinės organizacijos „al Qaeda“ nariai buvo slepiami ir tardomi netoli Vilniaus.

Lietuvoje tai vadinama „antimi“, bet Jungtinėse Amerikos Valstijose

žinovai labiau linkę tikėti tiriamosios žurnalistikos pranešimu, o ne politika.

Pasak Lietuvos prezidentės Daliaus Grybauskaitės, negerai matyti Lietuvos vardą minimą tokia kontekste.

Kadenciją baigusio prezidento Valdo Adamkaus tikinimu, visa tai – mitas arba provokacija. „Per mano prezidentavimo laikotarpį niekas nė-

ra su manimi apie tai kalbėjęs, iš nieko nesu girdėjęs“, – sakė V. Adamkus. Tą patį kalbėjo ir to meto premjeras Algirdas Brazauskas bei buvęs Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas.

Tiesa, Amerikoje šmėkštelėjo ir informacija, kad prie Vilniaus galėjo būti laikomi ne kaliniai, o gyveno JAV žvalgybos instruktoriai, mokę Lietuvos specialiąsias tarnybas.

Litvakų kongrese – raginimai ir pažadai atkurti istorinį teisingumą

Trečiojo Pasaulio litvakų kongreso atidarymas.

Dainiaus Labučio (ELTA) nuotr.

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (BNS) – Į litvakų kongresą Vilniuje susirinkę Izraelio ir žydų organizacijų atstovai paragino Lietuvą skubiai spręsti nusavinto žydų turto grąžinimo klausimą. Jie pabrėžė, kad Lietuvos Vyriausybės siekis spręsti problemą yra sveikintinas, bet dabartiniai siūlymai

– nepakankami.

Lietuvos Seime diskusijas dėl žalos atlyginimo už nusavintą žydų turto planuojama pradėti kitą mėnesį, o Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė pažadėjo, kad žalos atlyginimą numatantis įstatymas bus priimtas.

„Mes raginame vykdyti restitu-

ciją tikrai ne keršydami už tai, kas nutiko praeityje, tikrai nėra taip, kad godūs žydai prašo pinigų. Pinigai reikalingi, kad būtų atkurta Lietuvos žydų visuomenė ir suteikta pagalba holokaustą išgyvenusiems žmonėms“, – sakė Pasaulio žydų kongreso generalinis sekretorius Michael Schneider.

Vyriausybės parengtas įstatymo projektas numato 128 mln. litų sumą už neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų bendruomenių nekilnojamąjį turto. Kreipdamasi į Trečiojo pasaulio litvakų kongreso dalyvius Vilniaus rotušėje D. Grybauskaitė sakė, kad Lietuva „per pastaruosius 20 metų mėgina ištaisyti istorines klaidas ir grąžinti skolas“.

Vis dėlto M. Schneider neslėpė, kad bus siekiama, jog būtų pakeista įstatymo projekto nuostata, pagal kurią ketinama grąžinti 30 proc. buvusio turto vertės.

Skubiau vykdyti restituciją ir išmokėti žalos atlyginimą ragino ir į Vilnių atvykęs **Nukelta į 6 psl.**

Šiame numeryje:

- Vasariški susižeidimai (p. 2)
- Mus turi išgirsti ir Maskva, ir pasaulis (p. 3)
- Baltijos – solidarumo ir vienybės – keliui 20 metų (p. 3)
- Prisiminus 1989 m. Baltijos kelią Lietuvoje (p. 4)
- Baltarusijoje – lietuviškos Gudijos keliais (p. 5)
- Dvasios ir kūno žvilgsnis (p. 8)
- Lietuvos kario atsiminimai (p. 9)
- Magdalenos Stankūnės viešnagė Lietuvoje (p. 10)

Valiutų santykis

1 USD – 2.41 LT
1 EUR – 3.45 LT

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Redakcijos žodis

Vargu, ar Baltijos taryba, 1989 metais liepos mėnesį Pernu mieste (Estija) apsisprendusi rengti Baltijos kelio akciją ir rugpjūčio 12 dieną Cėsių mieste (Latvija) pasirašiusi dokumentą „Baltijos kelias“, tikėjosi, kad minint Molotov ir Ribbentrop pakto 50–metį Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės, susijungę rėmė 650 kilometrų grandinę nuo Vilniaus iki Talino, visam pasauliui taip ryžtingai parodys lietuvių, latvių ir estų tautų nuomonę ir ateities kūrimo ryžtą. Tai buvo pasaulyje dar neregėta tautų valios išraiška. Dar ir šįandien neįmanoma pamiršti to stebuklo ir vienybės jausmo, trispalvių vėliavų su juodais kaspinais jūros ir daugybės degančių žvakučių tiems, kurie žuvo už laisvę, nesulaukę tos dienos.

Redaktorė Laima Apanavičienė

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5589.

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto.

GARBĖS PRENUMERATA

(metams kasdiena, paskelbta) \$250.00

JAV

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD)

Metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00

• 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

Metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00

• 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00

• 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$70.00

Vyriausia redaktorė – Dalia Cidzikaitė

redakcija@draugas.org

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

• Administracija dirba kasdien,

nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien,

nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako.

Skelbimų kainos atsiunčiamos,

gavus prašymą, ką nors skelbti.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra.

Nenaudotų straipsnių nesaugo.

Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-paštas:

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

SVEIKATOS KLAUSIMAI

Vasariški susižeidimai

Skirtingi metų laikai – skirtingi susižeidimai ir jų statistiniai duomenys. Vasaros metas išsiskiria ne tik susižeidimų gausa, bet ir jų sudėtingumu. Aktyvus laisvalaikis, sportas ir žaidimai dažnai baigiasi susižeidimais. Jų priežastys įvairios, kartais užtenka neteisingo judesio. Kokie dažniausi susižeidimai ir ką daryti jiems įvykus?

Vieni iš sunkiausių susižeidimų yra susiję su nardymu

Dažniausi susižeidimai šiltuoju metų laiku susiję su maudymosi sezonu. Vasarą tiek suaugusieji, tiek vaikai maudosi įvairiuose vandens telkiniuose, kuriuose sąlygos maudynėms ne visada tinkamos. Užmynę ant sudaužytų šukių, nuolaužų, aštrių daiktų, žmonės persipjauna padus. Be suaugusiųjų priežiūros palikti vaikai vandenyje elgiasi neatsargiai, todėl patys sunkiausi, skausmingiausi ir sunkiausiai gydomi susižeidimai dažniausiai įvyksta dėl suaugusiųjų kaltės. Dažnai vaikai, paaugliai nesusimąsto, nežino, kas gali atsitikti nardant, šokinėjant nuo tiltelių ar per toli plaukiant.

Suaugusiųjų elgesys prie vandens telkinių, kai vartojamas alkoholis ir bandoma parodyti, kuo sudėtingesni triukai vandenyje, taip pat turi skaudžias pasekmes – tai sunkūs galvos, kaklo, stuburo slankstelių sužalojimai ar net lūžiai, skendimai. Be to, rodomas neigiamas pavyzdys vaikams, kurie suaugusiųjų elgesį pamėgdžioja.

Pavojingiausios galvos ir stuburo traumos

Važinėjimasis dviračiais, riedučiais, riedlentėmis yra ne tik aktyvaus poilsio ir laisvalaikio praleidimo būdas, bet ir sportas, kuris stiprina sveikatą. Ne tik vaikai, bet ir suaugusieji sunkiai susižeidžia važinėdami dviračiais, riedučiais, riedlentėmis bei motorolieriais be apsauginių priemonių: šalmų, alkūnių ir kelių apsaugų. Nukritę ar patekę į avariją aktyvaus poilsio mėgėjai patirtų mažiau sunkių sužalojimų, jei būtų su šalmu, o alkūnės ir keliai būtų apsaugoti specialia apsauga. Galvos traumos, smegenų sukrėtimai, rankų ir kojų lūžiai, peties juostos sumušimai – dažniausi susižeidimai, kurių pagrindinė priežastis – kritimas.

Ypač pavojingi stuburo susižeidimai, kurių gydymas sunkus ir ilgas. Taip pat į galvos susižeidimus reikia atkreipti ypatingą dėmesį, nes jų diagnostika nėra lengva, o sukeltos pasekmės gali būti labai įvairios. Patirta galvos trauma, rodos, nepalieka jokių žymių, tačiau net ir po keletrių metų gali atsirasti galvos skausmai, nuovargis be priežasties ar net sunkesni sveikatos sutrikimai.

Neatsargių žaidimų pasekmės

Vasarą, sportuojant, žaidžiant kamuoliu, karstantis po medžius, žaidimų aikštelėse padaugėja ir kitų rimtų susižeidimų, kurie gali paguldyti į lovą kelioms savaitėms ar mėnesiams. Dažniausiai pasitaikantys susižeidimai – raiščių plyšimas bei pirštų susižeidimai. Plyšus raiščiu,

gali atsirasti sąnarių laisvumas, tuomet sąnarys linksta į tą pusę, į kurią lenktis neturėtų.

Nudegimas – vienas skausmingiausių susižeidimų

Labai dažnai į ligonines patenka nudegę saulėje, apsideginę, apsiplikę maži vaikai. Tokie susižeidimai – vienos skausmingiausių ir sunkiausių gydomų, nes vaikų oda švelnesnė nei suaugusiųjų, todėl jie greičiau nudega, o nudegimai gyja sunkiai. Dažniausiai apsideginama išskylaujant, kai neatsargiai kuriamas laužas, kepamas maistas. Viena iš dažniausiai pasitaikančių traumų – plaštakų nudegimas, šiuo atveju pažeidžiamas viršutinis odos sluoksnis – epidermis, kuris po traumas sunkiai atsinaujina ir gyja. Tėvų neatidumas gali kainuoti vaikui viso kūno nudegimą, jei mažas vaikas ilgą laiką paliekamas priežiūros kaitrioje saulėje. Rečiau pasitaiko tokios traumos, kaip nudegimai, kai prisiliečiama prie pakelės ar pievose augančių nuodingų augalų. Tačiau tokių atvejų vasaros metu pasitaiko.

Pirmoji pagalba: ką daryti, jei susižeidėme?

Pirmoji pagalba yra labai svarbi, nes nuo to, kada ir kaip bus suteikta pirmoji pagalba, priklauso žaizdos gijimas, tolesnė sergančiojo būklė ir gydymas, todėl labai svarbu mokėti tinkamai suteikti pagalbą.

Gydytojo patarimai, ką reikėtų pirmiausia daryti susižeidus:

Jei žmogus skendo, ištraukę jį iš vandens, kuo greičiau kvieskite greitosios pagalbos medikus. Būtina tuoj pat iš kvėpavimo takų pašalinti vandenį: 10–15 sekundžių palenkite galvą žemyn, kad jis ištekėtų. Tada žmogų paguldykite ant žemės, po kaklu pakiškite vieną savo ranką, o kitą uždėkite ant kaktos ir švelniai atloškite galvą. Jei burnoje nėra žolių, neužkritis liežuviu šaknis, atlikite dirbtinį kvėpavimą: užėmę nosį, pūskite į burną oro taip, kad išsiplūstų krūtinės ląsta. Pradėjus žmogui kvėpuoti, pradeda plakti širdis. Jei pulso nėra, būtina atlikti išorinį masažą: vieną kartą įpūtus oro į burną, penkis kartus delno apačia spauskite krūtinės vidurį (kūdikiu ir mažam vaikui tris kartus). Atgaivintą žmogų reikia šiltai apkloti.

Jeigu yra žaizda, į gydymo įstaigą reikia kreiptis per šešias valandas. Net jei sužeistasis negiliai prasiškirtė veidą, būtina pasirodyti gydytojui. Galbūt siūti žaizdos ir nereikės, pakaks tik gerai dezinfekuoti ir užklijuoti specialų pleistrą, tačiau artimieji jausis ramiau. Iš pat pradžių gerai sutvarkyta žaizda greičiau gyja, lieka mažesnis randas. Jeigu tai tik nubrozdinimas ir žaizda kraujuoja, reikia ją nuplauti, dezinfekuoti ir prispausti švari tvarsčiu, stipriai subintuoti. Per stipriai neužverškite žaizdos, nes gali sutrikti kraujotaka. Antiseptikais, spiritu dezinfekuokite ne pačią žaizdą, o jos pakraščius. Nesivadovaukite neaiškiais patarimais, neeksperimentuokite tepdami žaizdą grietine, taukais ar neaiškiais žolelių tirpalais.

Jei lūžo kaulai, galūnę palikite tokioje padėtyje, kokioje ji yra, nebandydami jos tiesinti, tempti, suklijuoti ar taisyti. Pirmiausia reikia įdėti įtvartą, jį pritvirtinti prie sužalotos galūnės taip, kad nejudėtų lūžęs kaulas ir nesilankstytų aukščiau ir žemiau lūžio vietos esantys sąnariai. Įtvartą gali pakeisti liniuotė, lenta, medžio šaka, skėtis. Jei lūžis atviras ir kraujuoja, uždėjus švarų tvarstį, kuo skubiau vykti į gydymo įstaigą. Jei labai skauda, sužeistą vietą galima šaldyti.

Jei išniro kaulas, negalima pacientams bandyti išnirusį kaulą atstatyti į vietą. Tai ne tik, kad labai skausminga, bet galima sužaloti aplink esančius nervus ir kraujagysles. Būtina kuo skubiau kreiptis į gydymo įstaigą, kur bus suteikta reikiama pagalba.

Stipriai sutrenkus pilvą, gali plyšti blužnis, kepenys ir prasidėti vidinis kraujavimas. Šiuo atveju pagalbą gali suteikti tik gydytojas, todėl pastebėjus, kad sužeistasis išbalęs, krenta kraujospūdis, rečiau plaka širdis, skubiai reikia kreiptis į gydymo įstaigą.

Jei stipriai buvo sutrenkta galva, sužeistąjį reikia paguldyti ant šono, prie sumuštos vietos pridėti šaltą kompresą. Jeigu žaizda kraujuoja, yra gili, o kraujo tekėjimo nesiseka sustabdyti, skubiai reikia kviešti greitosios pagalbos medikus arba pacientams vežti sužeistąjį į gydymo įstaigą. Jei sužeistasis nejuda, yra be sąmonės – joku būdu nejudinkite, netampykite, nepurtykite jo, nes tik dar labiau pakenksite sužeistąjį sveikatos būklei. Vežant sužeistąjį į gydymo įstaigą, būtina suteikti jam ramybės.

Sumušus ar patempus raiščius, sumuštą vietą rekomenduojama šaldyti. Tam tinka įvairūs specialūs šaldantieji kompresai, purškiamieji šaldomieji aerozoliai ar geliai, šalčio paketai ar kitos šaldančios priemonės iš vaistinės. Jei jų neturite, galite naudoti polietileno maišelį įvyniotą audinį su ledo gabalėliais. Jei neturite ledo, tiks bet koks vėsus daiktas, pvz., šaltame vandenyje suvilgytas rankšluostis.

Esant pirštų traumai, patariama nedelsti ir laiku kreiptis į gydymo įstaigą. Dažnai kreipiamasi į gydytojus net po kelių savaičių, nes patinimas nepraeina. Per tiek laiko lūžę kaulai būna pradėję gyti, todėl tenka sugrąžinti į vietą netaisyklingai gyjančius kaulus.

Nudegus pirmoji pagalba turi būti suteikta itin skubiai, nes aukšta temperatūra audinius veikia net ir tuomet, kai jau beveik deginantis veiksny. Būtina staigiai atšaldyti nudegusią vietą – pakišti ją po šaltu vandeniu, uždėti ledo ar kitą šaltą daiktą, nes taip apsaugomi gilesni audiniai, sumažinamas tinimas, susilpninamas skausmas. Nudegusios vietos iš karto nerekomenduojama tepti jokiais tepalais ar purškšti purškalais, nes gydytojui bus sunku nustatyti nudegimo laipsnį. Atsargiai uždengę nudegusią vietą steriliu tvarsčiu, skubėkite į gydymo įstaigą.

Įvykus bet kokiam rimtesniam susižeidimui joku būdu neduokite vaikui gerti vandens ar kitokių gėrimų, nes, nuvežus sužeistąjį į gydymo įstaigą, jam gali būti reikalinga skubi operacija, jei sužeistasis valgė ar gėrė, – gali tekti plauti skrandį.

Inga Markūnaitė

„Sveikas žmogus“ 2009 m. Nr. 7

MUS TURI IŠGIRSTI IR MASKVA, IR PASAULIS

Baltijos keliui – 20

EDMUNDAS SIMANAITIS

Minime itin svarbaus įvykio – Baltijos kelio dvidešimtmetį. Ši trijų Baltijos tautų – estų, latvių ir lietuvių – demonstracija, 600 km ilgio gyva žmonių grandine sujungusi tris sostines Taliną, Rygą ir Vilnių, politine, teisine, pilietine ir istorine reikšme, toli pranoko organizatorių lūkesčius.

Estų Rahvarinne, latvių Latvijas Tautas Fronte ir Lietuvos Sąjūdžio iniciatyva 1989 m. buvo sumanyta tokiu būdu paminėti Stalino-Hitlerio suokalbčio 50-ąsias metines.

Didžiausias XX amžiaus nusikaltimas

1939 m. rugpjūčio 23 d. Maskvos Kremliuje per šešias valandas trukusį posėdį buvo naujai sukarpytas Rytų Europos žemėlapis ir suplanuota Antrojo pasaulinio karo (toliau APK) pradžia. Rusų rašytojas V. Suvorov teigia, kad „Stalinas Molotov ranka pasirašė pakta apie APK pradžią“ („Sviatoje dielo“ 46 p.). Hitleris, ryšio priemonėmis derinęs kiekvieną dokumento sakinį, pakta pasirašė Ribbentrop ranka. Tad nereikėtų menkinti diktatorių vaidmens šiame didžiausiame XX amžiaus nusikaltime. Molotov ir Ribbentrop buvo tik paklusnūs diktatorių valios vykdytojai. Jau seniai pribrendo laikas vadinti daiktus tikraisiais vardais. Paskelbtoji SSRS ir Vokietijos nepuolimo sutartis tebuvo tik iškaba, slepianti tikrąjį tikslą – pasidalinti ir užgrobti Rytų Europos nepriklausomų valstybių žemes. Sovietų režimas ilgą laiką kategoriškai neigė buvus slaptuosius protokolus. Šis įžūlus ilgalaikis neigimas vertintinas kaip sovietų valdžios netiesioginis prisipažinimas padarius itin sunkių karo ir genocido nusikaltimų, pavyzdžiui, Suomijos, Lenkijos užpuolimas, Estijos, Latvijos, Lietuvos okupacija ir aneksija.

Tarptautinio tribunolo pareiga ištaisyti klaidą

Rugsėjo 23-čioji akivaizdžiai parodė, kad totalitariniai režimai siekdami imperinių tikslų vienija pastangas. Suplanavus APK, tariamieji ideologiniai skirtumai tarp komunizmo, socializmo ir nacionalsocializmo išnyko, nesutrukdydami nei agresijos, nei genocido planų vykdymo. Gausi rašliava apie „šviesų žmonijos rytojų komunizme“, kaip ir apie antžmogių (vok. *Ueberschensch*) teroru mėgintą kurti „Naująją Europą“ pavirto bankrutavusių utopijų makulatūra. Visų šalių pilietinė visuomenė šio fakto neturėtų pamiršti.

S-H suokalbčio pasekmė yra ir Niurnbergo tribunolas, pasmerkęs tik vieno kaltininko – nacionalsocializmo nusikaltimus. Tai galima suprasti, bet vargu bau pateisinti. Juk vienas nusikaltėlis teisė kitą. Baltijos kelias išakmiai primena, kad turėtų būti vienijamos ir aktyvinamos pastangos, siekiant atkurti teisingumą tarptautiniu mastu. *Justitia est fundamentum regnorum* – teisingumas yra valstybių pagrindas, bet šis des-

nis gerbiamas tik demokratinėse šalyse. Turime progą pelnytai pasidžiaugti, nors pastangų demokratijai ir teisingumui stiprinti niekada nebūna per daug.

Lėmė pilietinė savimonė ir sovietų ekonomikos bejėgiškumas

Pilietiško šuorio prieš dvidešimtį metų buvo entuziastingas ir puoselėjantis dideles viltis. Tai buvo aki-vaizdus Sąjūdžio pastangų vaisius. Tuometinė pilietinė visuomenė nebuvo pamiršusi Pirmosios Lietuvos Respublikos pasiekimų, nors didžiumą gyventojų sudarė jau okupacijos metais augusios ir brendusios kartos. Tuomet daugeliui tėvynainių reikėjo apsispręsti – o kas toliau? Baltijos kelias visam pasauliui patvirtino: buvome, esame ir būsim! Nepriklausomybė – tai tik laiko klausimas. Lems entuziazmas, pasitikėjimas ne tik savo jėgomis, bet ir diplomatine bei moraline parama iš užsienio.

Tai buvo tautos pasiryžimo išbandymas. Pusę amžiaus trukusi okupacija neišrovė pilietinės savimonės daigų, nors Kremliaus pastangos sukurti sovietinį mankurtą buvo itin intensyvos ir visapusiškos. Pilietiško stiprinimo Laisvės kovų dešimtmetis, ilgam sustabdęs masinę Lietuvos kolonizaciją. Sovietų komandinės ekonomikos bejėgiškumas, chroniškas prekių trūkumas, tuo pačiu metu propagandai būgnijant apie nesiliaujančius laimėjimus visuose baruose, raginte ragino savo namuose tvarkytis patiems.

Mus turi išgirsti ir Maskva, ir pasaulis

Prieš 20 metų ėjau Lietuvos Sąjūdžio Jonavos tarybos pirmininko pareigas, taip pat buvau Sąjūdžio Seimo ir tarybos narys. Gavome užduotį – Baltijos kelio grandinėje už Ukmergės užimti 4 km ilgio ruožą. Pirmą mūsų kauniečiai – jiems teko 20 km. Skubame, keliuose kamščiai... Organizatoriai nesitikėjo tokio entuziazmo. Lėktuvai žemai skridami barsto gėles. Atvyksta tiesiai iš Vilniaus jonaviečių rinktas parlamentaras Gediminas Ilgūnas. Per radiją pasigirsta Vytauto Landsbergio balsas, raginantis visus, kurie pateko į kamščius, sustoti, išlipti iš automobilių ir susiimti rankomis...

Citata iš dienoraščio: „Dieve Didsysis, kiek nedaug mums reikia – savo žemėje būti laisviems! Tik dabar pajuntu šios akcijos didingumą ir reikšmę (...) Tai mūsų taikus riksmas. Mus turi išgirsti ir Maskva, ir pasaulis! Čia ne melas ir ne apgaulė. Čia ne varu varomi susirinko, o tie, kurie iš tiesų jaučia šventą pilietinę pareigą. Buvome pardavinėjami ir mainomi, buvome terorizuojami, tremiami ir žudomi. Bet esame gyvi vilnimi ir tikime, kad Nepriklausomybė gali ir turi būti atgauta.

Pasigirsta himno garsai – stebiuosi kaip lengva ir džiugu mums giedoti 'Tautišką giesmę'. Jonavos parapijos klebonas mons. V. Prancietis pašventina jonaviečių atvežtą ir pastatytą kryžių. Choristai gieda 'Lietuva brangi' ir 'Marija, Marija'.

Baltijos – solidarumo ir vienybės – keliui 20 metų

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

„Lietuvi, Latvi ir Este. Pranešk pasauliui apie BALTIJOS KELIO stebuklą. MES, du milijonai lietuvių, latvių ir estų, išėję į Baltijos kelią 1989 metais rugpjūčio 23 dieną 19:00 valandą, susikabinome rankomis ir širdimis, pasmerkėme nusikaltėlišką Molotovo ir Ribbentropo pakta ir pakto slaptuosius protokolus ir tarėme: LIETUVA, LATVIJA ir ESTIJA turi būti nepriklausomos.“

Tai pradžia atsisaukimo, datuoto 2009 m. liepos 30 d., esančio LR užsienio reikalų ministerijos tinklalapyje. Atsisaukime, pasirašytame 1989 metų Baltijos kelio dalyvių ir organizatorių vardu, primenama, kad dalyviai buvo vieningi ir solidarūs, kad su savimi išsinešė neblėstantį brolybės jausmą ir Laisvės skambesį. Primenama, kad tauta gyva tol, kol ji atsimeina ir vertina savo tautos istoriją. „Nebūkim abejingi savo šaliai, kalbai, istorijai ir kultūrai... Perduokime tai vienas kitam, savo vaikams, anūkams, ateinančioms kartoms ir Pasaulio žmonėms.“ Atsisaukimas baigiamas kvietimu:

„Viso pasaulio lietuviai, latviai ir estai, kur Jūs bebūtumėte, 2009 m. rugpjūčio 23 d. 19:00 val. skambant dainai 'Argake Baltimaaad, Atmostas Baltija, Bunda jau Baltija' (<http://www.youtube.com/watch?v=2GexfCBjejc>) paimkime vienas kito ranką ir visi tvirtai susikabinkime rankomis bei širdimis, nes BALTIJOS KELIAS – tai mūsų solidarumo ir vienybės kelias!“ Lietuvoje gyvenantys kviečiami rankomis susikabinti prie kopyltstulpių, miestų ir rajonų aikštėse bei kitose vietose.

Žiniasklaidoje jau skaitėme, kad Baltijos kelias yra įtrauktas į UNESCO (Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos) „Pasaulio atminties“ sąrašą. UNESCO komisijos sekretoriato vadovės Astos Dirmaitės teigimu, Baltijos kelio dokumentinio paveldo įtraukimas į šį sąrašą reiškia, kad šis įvykis pripažintas pasaulinės svarbos įvykiu. Pernai Baltijos valstybių vyriausybės tai pasaulinei organizacijai įteikė dokumentus, fotografijas, vaizdo įrašus, kuriuose pasakojama apie pasirošimą šiai akcijai, jos įgyvendinimą ir rezultatus.

Baltijos kelias – tai 650 km ilgio susikibusių žmonių grandinė, prieš 20 metų, minint 50-ąsias Molotov-Ribbentrop pakto metines, sustojusi sujungti trijų Baltijos šalių sostines – Vilnių, Rygą ir Taliną. Lygiai 19 val., pasigirdus radijo signalams, šimtų tūkstančių žmonių grandinė nusidriekė nuo Gedimino bokšto Vilniuje per Ukmergę, Panevėžį, Pasvalį, Bauskę, pro laisvės paminklą Rygoje iki Hermano bokšto Taline. Šiuo simbolišku rankų susikabinimu, išreiškiant norą būti laisviems, simboliškai atsiskirta nuo Sovietų Sąjungos. Apskaičiuojama, kad iš viso kelyje stovėjo daugiau nei 2 milijonai žmonių. Visame kelyje plevėsavo juodi gedulo kaspiniai, degė žvakutės, primindamos apie sudėtas aukas ir patirtą skausmą.

Baltijos kelią organizavo Lietuvos persitvarkymo sąjūdis bei Estijos ir Latvijos liaudies frontai. Kelias yra įtrauktas į „Guinness“ pasaulio rekordų knygą kaip ilgiausia žmonių grandinė. Panašios akcijos buvo rengiamos dar kelerius metus. 1991 m. turėtas Liepsnojančias Baltijos kelias – buvo deginami laužai. Baltijos kelio pradžios reikia ieškoti 1989 m. gegužės 14–15 d. Taline įvykusioje Baltijos asamblėjoje. 1989 m. liepos 15 d. Permu mieste, irgi Estijoje, susirinkę trijų Baltijos tautų išsivaduojamųjų judėjimų atstovai nutarė surengti bendrą solidarumo akciją – Baltijos kelią – ir tuo dar kartą parodyti sovietų valdžiai ir pasaulio tautoms apie vienybę ir ryžtą, trims Baltijos šalims siekiant laisvės bei nepriklausomybės.

„Wikipedia“ santraukoje rašoma, kad Baltijos kelias įrodė, kad trijų buvusių valstybių nepriklausomybės atkūrimo siekia ne tik tautiniai judėjimai, bet visos trys Baltijos tautos. „Ne be šios akcijos politinio, visuomeninio ir net vizualinio įspūdžio SSRS antrasis Liaudies deputatų suvažiavimas, nors su tam tikromis išlygomis, bet pripažino, kad Molotov-Ribbentrop pakta ir slaptieji protokolai prieštarauja tarptautinei teisei, kad Baltijos valstybių suverenitetas neteisėtai sutryptas. Tai buvo viena svarbiausių masinių akcijų, aukščiausia emocinė tautų solidarumo apraiška.“

Tą pačią dieną Maskvoje prasidėjo Pabaltijo tautų savaitė, skirta Lietuvai. Koncertavo choras „Tremtinys“. Puškino gatvėje vyko mitingas Molotov-Ribbentrop pakto 50-mečiui paminėti. Jo metu milicija mušė, suiminėjo žmones, atiminėjo Pabaltijo tautines vėliavas. Leningrade taip pat vyko mitingas pakto 50-mečiui prisiminti. Novosibirske prie miesto bibliotekos vyko mitingas, kur buvo iškabintos Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavos, perrištos juodais kaspiniais. Pasaulio jaunimo kongreso metu Paryžiuje pabaltiečiai surengė demonstraciją – eiseną nuo Triumfo arkos iki Laisvės paminklo. Eifelio bokšto fone įvairių kraštų atstovai reikalavo išvesti sovietinę kariuomenę iš Pabaltijo valstybių.

Neapsieita ir be grasinimų. Rugpjūčio 26 d. per Maskvos televiziją buvo perduotas TSKP CK pareiškimas, kuriame priešiška vertinama padėtis Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, o rugpjūčio 23 d. masių akcija įvertinta kaip siekis nuteikti Pabaltijo respublikų tautas atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos. Buvo grasinama, kad „Nueita per toli. Pabaltijo tautų likimui gresia rimtas pavojus. Žmonės turi žinoti, prie kokios bedugnės juos stumia nacionalistų lyderiai. Jeigu jiems pavyktų pasiekti savo tikslus, padariniai gali būti katastrofiški. Galėtų iškilti klausimas dėl paties jų gyvybingumo.“

Tai neužmirštamos akimirkos iš dvidešimt metų senumo įvykių.

Prisiminus 1989 m. Baltijos kelią Lietuvoje

Apvaizda lėmė dalyvauti ir net regėti įvairius lietuvių tautos pasipriešinimus sovietams, pradėdant ginkluotu ir baigiant moraliniu, dvasiniu, kaip tai įvyko 1989 m. rugpjūčio 23 dieną.

Tuo laikotarpiu panorau po 10 metų aplankyti Lietuvą. Kreipiausi į TSRS ambasadą Washingtone vizos. Atėjo atsakymas – kam reikia vizos, juk esate TSRS pilietis! Parašiau pareiškimą TSRS prezidentui Gorbačioviui, kad atsisakau TSRS pilietybės. Reikėjo sumokėti už tai 380 dol. Pagaliau gavau įvažiavimo į Lietuvą vizą kaip Amerikos pilietis. Aleksas Lauraitis parūpino per savo kelionių agentūrą lėktuvo bilietį Chicago-Belgradas-Maskva-Vilnius ir atgal. Džiaugiausi po 10 metų galėsiąs išvysti Kauną, motiną su seserimi, gimines, Miestų statybos projektavimo instituto buvusius bendradarbius, bendražygius bei kitus pažįstamus. Tuomet jau buvo prasidėjusi taip vadinama TSRS „perestroika“, komunistinis režimas buvo sušvelnėjęs, nors eidamas Kauno gatvėmis pastebėdavau seklius, stebingus kiekvieną užsieniečio žingsnį.

Toliau tegul kalba išlikusios anų dienų lankymosi Lietuvoje dienoraščio eilutės. Pateikiu keletą iš tų įsimintinų dienų užrašytų įspūdžių.

1989 m. rugpjūčio 22 d., išvakarės į rugpjūčio 23 d.

„...atvyksta iš Raudondvario Danutė A., su Aldona L., ateina Bronius Z. ir visi vykstame į Nemuno ir Neris santakos plačią aikštę. Iš visų pusių plaukia kauniečių minių minios į skelbtą mitingą. Molotov-Ribbentrop paktui 50 m. Įrengta nemaža platforma. Susirinkimui vadovauja Audrius Butkevičius. Kalba Kauno persitvarkymo Sąjūdžio pirmininkas inžinierius Česlovas Stankevičius, gana radikaliai ir drąsiai. Taip pat kalba ir kiti. Antanas Terleckas įdomiai pareiškia, kad tik kauniečiai išgelbės Lietuvą. Plojimai. Kalba Viktoras Petkus. Šiaip sau. Įspūdingai kalba buvęs politinis kalinys iš sovietinių gulagų, neišgirstu gerai jo

Baltijos kelyje 1989 m. netoli Turžėnų, Lietuvoje.

pavardės, nes nelabai aukštai virš galvų nuolat suka ir suka ratus sunkieji, milžiniški kariniai sovietų mašinai. Niekas į juos nekreipia dėmesio. Visų nuotaika pakili. Saulė leidžiasi ir vakaras toks gražus. Pasidaro truputį šurpu, kai galinga minia gieda tautos himną. Skautai salituoja. Sutinku grįžtančiųjų sraute čikagiškį, apsirengusį skautų uniforma. Labai vėlai apsilanko du Kauno sąjūdiečiai. Prie kavos puoduko dalijamės įspūdžiais...“

1989 m. rugpjūčio 23 d.

„...Iš pat ryto per radiją paskelbė, jog lėktuvai ant 'Baltijos kelio' barsytys gėles. Jas reikia sunešti ir palikti prie Kauno pilies esančioje aikštėje. Skubame su sesute Irena į Žaliakalnio turgų Zanavykų gatvėje gėlių. Nusipirkę vykstame į surinkimo punktą. Niekad gyvenime iki tol nemačiau tokio kalno priskintų gėlių, visokiausių spalvų rožių, jurginų ir kt. Deja, kaip vėliau sužinojau, sovietų karinis dalinys to neleido padaryti. Dalyvauti Baltijos kelyje nusprendžiau su Raudondvaryje įsikūru-

siu Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos instituto darbuotojų kolektyvu. Išvykstame 4 val. p. p. Turime vykti plentu Kaunas-Ukmergė-Daugpilis ir sustoti kažkur už Jonavos. Automobiliais užkišti visi keliai, vedantys į plentą. Judam vėžlio žingsniu. Kaista sovietinių automobilių „Moskvič“, „Zaporožec“ ir kt. motorai. Keleiviai patys stumia pečiais automobilius. Plente 5–6 mašinų eilės. Visur kamščiai, bet vairuotojai ir keleiviai nesibara, nesikeikia. Visur rimtis ir susikaupimas. Po 3 valandų šiaip taip nusikapstom kažkur už Turžėnų. 7 val. sustoja judėjimas. Ant automobilių sustatyti radijo taškai-priimtuvai, garsiakalbiai. Visi sustoja pačiame plento viduryje susikabinę už rankų. Garsiai aidi valstybinio choro atliekama 'Lietuva brangi', 'Už Raseinių ant Dubysos', 'Užtrauksim naują giesmę broliai', 'Lietuviais esame mes gimę', 'Apsaugok Aukščiausias', Lietuvos himnas, prisideda kai kurie balsai. Pačioje pradžioje dainavo dainą, laimėjusią pirmą vietą konkurse šiam renginiui paminėti. Fotografuoju. Matau kai ku-

riuos komunistų partijos narius, atpažįstu net vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoją. Visi didelėje rimtyje. Kelio viduryje grandinė žmonių atsukusi nugaras Maskvai! Man iš kairės stovi būsimoji motina, šalia – jos vyras, toliau kita pora. Užkalbinu. Tai Uckienė Edita iš Kauno, 22 m. amžiaus. Nusiuončiau jiems nuotrauką, atsakymo negavau. Grįžtam vėlai vakare žybčiojant pakelės žvakutėms. Mirga ištisa šviesos jūra. Pagaliau praskrieja virš galvų mažas lėktuvėlis... Grįžtu namo, svaigsta galva nuo benzino garų – išmetamų automobilių dujų ir nuo įspūdžių, kuriuos teko tą vakarą patirti.

Sugrįžus namo į Žaliakalnį, tuo viskas dar nepasibaigė. TV transliavo mitingą Kalnų parke. Visi pasisako už Nepriklausomybę. Juzeliūnas reikalauja paskelbti nusikaltėlius. Rusė kalba už vienybę su lietuviais, lenkas taip pat. Įspūdinga Landsbergio kalba. Jis aiškiai kalbėjo apie Maskvos imperializmą ir atsakė į 'Pravdos' priekaištus, taip pat 'sudirbo' Čebrikovą. Kazys Saja kalbėjo irgi apie rankas barstancias aguonas ant bandelių ir šunį, žiūrintį į vabalą... Reikalingas moralinis atgimimas! Daugelis šaukė: 'Daugiau negerti!' Kuniagas kalbėjo 'Tėve mūsų...' Nuėjus ilstėtis jau po 12 val. akyse vis dar mirgėjo Baltijos kelio žvakutės-žiburėliai, kažkokia iki tol dar nepatirta nuotaika ir žmonių entuziazmas girdimas patriotinėse dainose ir matomas Baltijos kelio dalyvių veiduose. Viskas taip nuostabu ir nepakartojama!”

Nors per tuos du prabėgusius dešimtmečius nuo Baltijos kelio pradžios ir įvyko žymių pasikeitimų Lietuvos gyvenime, bendruomenės suvokime, lietuvių tautą, lyg ją pamiršus, ir pakeitus terminus Lietuvos žmonės, arba patriotizmą pilietiškumu, o patriotą prilyginus net idiotu vis dėlto tikiu, jog lietuvių tauta, išėjusi prieš 20 metų į Baltijos kelią, turi savyje dar tiek jėgų, kai gyvenime galėtų parodyti ryžtą – ji dar visada galės, jeigu ir toliau vadovausis amžinomis vertybėmis ir nenutrauks ryšio su amžinuoju Gėriu.

Plakatai prie parlamento 1989 m.

Povilo Vaičekausko nuotraukos

Povilas Vaičekauskas

BALTARUSIJOJE – LIETUVIŠKOS GUDIJOS KELIAIS

DONATAS JANUTA

„Kokia tau čia Gudija! Čia Lietuva! Tik tai vadina ją Gudija”, — aiškia dzūkiška tarme man atsakė lietuvių ūkininko Algirdo Karmazos žmona Janina Pelegrindų kaime, Gervėčių apskrityje, kai pasisveikinęs pasakiau, kad tai mano pirmas kartas Gudijoje.

Baltarusija, arba, kaip lietuviai šimtus metų šitą kraštą vadino, – Gudija — buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės (DLK) svarbi dalis. Mindaugas buvo karūnuotas šiame krašte. Čia Gediminas, Vytautas ir kiti Lietuvos valdovai ir didikai statė pilis, kovojo su kryžiuočiais, rusais, totoriais, ir net vienas su kitu. Čia, Jogailos nurodymu, kunigaikštis Kešutis buvo pasmaugtas, čia Radvilai turėjo savo šauniausius rūmus. Čia lietuviai valstiečiai per amžius vargo ir dar dabar gyvena.

Gudijoje, dabartinėje Baltarusijoje, Lietuvos paveldo architektūrinių žymių yra išlikę daugiau negu šiuolaikinėje geografinėje Lietuvoje. (Be to, kas neatsimena Vinco Pietario istorinio romano „Algimantas” su sūduviais, jovingiais ir su šūkiiais: „Vyrai, ant žirgų! Gudai žygiuoja!”)

Keliaudamas po Baltarusiją maždaug tris su puse dienas, susitikau su Gudijos/Baltarusijos lietuviais, pamaciau lietuviško gyvenimo ir paveldo Minske, Gardine, Naugarduke, Nesvyžiuje, Myriuje, Lydoje ir Gervėčiuose. Štai dalis „eiluotos kronikos” apie to krašto lietuvių istoriją iš Malvinos Chmieliauskaitės-Miškinienės atsiminimų:

Esam Gervėčių krašto žmonės –
Sala lietuvių Gudijoj.
Augom atskirti nuo Tėvynės,
Savo motulės Lietuvos.

Mylėjom savo mes gimtinę,
Josios laukus, žalius miškus.
Dar labiau Lietuvą tėvynę,
Kuri taip traukė mus visus.

Žuvo mūs broliai, žuvo sesės,
Einant per sieną Lietuvos,
Šumsko pasienį mes aplaistėm
Krauju ir ašarom savom.

Engė mus rusai, lenkų ponai,
Draudė lietuviškai kalbėt,
O kad mes esame lietuviai,
To nenorėjo nei girdėt.

Kai prispaudėjai negirdėjo,
Traukėm lietuviškas dainas.
Vis tiek lietuviškai kalbėjom,
Skaitėm lietuviškas knygas.

Esam Gervėčio krašto žmonės –
Sala lietuvių Gudijoj.
Sunku gyventi be Tėvynės.
Savo motulės Lietuvos.

Mokslininkai nesutaria, ar nuo senovės šiame krašte gyveno baltai, vikingai ar slavai, nors kai kuriose Gudijos dalyse aiškiai gyveno baltai, kitose — aiškiai slavai. Tačiau ilgai čia išgalėjo slavai, pavaldūs Kijevo rusams. Šie slavai asimiliavo jotvingius ir kitas baltų gentis.

Iš šių slavų ir baltų susidarė gudai. Vėliau lietuviai, nukariavę slavus, valdė Gudiją daugiau nei 500 metų. Taip Gudijos valdovai ir didikai

daugiausia buvo lietuviai, nors liaudis pasiliko gudai, t.y., rusų/lietuvių/ukrainiečių/lenkų mišinys. Po Lietuvos–Lenkijos padalijimų Gudijos kraštas atiteko caro Rusijai, o po Pirmojo pasaulinio karo — dalis Lenkijai ir dalis sovietų Rusijai.

Kai baltarusiai rašo arba kalba apie savo istoriją, jie visuomet pamini DLK ir didžiuojasi savo krašto valdovų nuopelnais – Mindaugo, Gedimino, Vytauto. Tai neišvengiama, nes kitos istorijos jie neturi. Baltarusija, kaip valstybė, susikūrė tik 1919 metais. Kai kuriose vietovėse ligi tol nuo DLK laikų gudai dar vadindavo save „litvinais”. Atsižvelgiant į tolerantiškus Lietuvos valdovus jų valdymo laikui, ir dabartiniai baltarusiai dažnai pabrėžia, kad jie nebuvo užkariauti, bet savo valia prisijungė prie DLK, nors tai ne visiškai sutampa su tikrove.

Baltarusijos ruože, kuris greta dabartinės Lietuvos sienos su visa Gardino apskritimi yra etnografinės lietuvių žemės, dar ir dabar yra lietuviškų kaimų ir rajonų, kuriuos aš šią vasarą aplankiau. Pagal 1920 m. sutartį su sovietų Rusija visas Gardino kraštas turėjo atitekti Lietuvai. Tačiau lenkai užgrobė šį kraštą kartu su Vilniumi ir, kai 1939 metais sovietai atidavė Vilniaus kraštą Lietuvai, jie priskyrė Gardino kraštą Baltarusijai.

Šiandien Baltarusijoje veikia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skyrius. Lietuvių kalbos pamokos mokomos Minske, Gardine, Lydoje ir kitose vietovėse. Dvieji apskričių — Gervėčių ir Peleos — kaimuose vis dar gausiai nuo senų laikų gyvena lietuviai. Kai paklausiau vienos senolės lietuvių, nuo kada jos giminė čia gyvena, ji atsakė: „Tai turbūt nuo Gedimino laikų.”

Turistinės žinios

Norint įvažiuoti į Baltarusiją reikia gauti vizą ir kelionės draudimą. Pagal mano buvusio skautų draugininko, dabar kelionių vadovo chicagiškio Algio Grigo nurodymus, per agentūrą Vilniuje viską gavau per vieną dieną. Viza, draudimas ir agentūros patarnavimas iš viso kainavo apie 200 litų. Išsiuntęs savo 10 metų dukrą Orintą pas gimines prie Baltijos jūros, aš su vairuotoju patraukiau į lietuviškas Gudijos žemes.

Įvažiuojome į Baltarusiją per Medininkų sienos punktą, kuris yra tik 22 mylios nuo Vilniaus. Pravažiuoti pro du – Lietuvos ir Baltarusijos — pasienio kontrolės postus užtruko maždaug 45 minutes, be jokių ypatingų įvykių. Per Medininkus ir grįžome. Gal geresnis kelias būtų buvęs kirsti sieną ties Druskininkais, ir paskui pradėti keliauti nuo Gardino tolyn į šiaurę ir grįžti pro Medininkus į Vilnių, arba, atvirkščiai, įvažiuojant per Medininkus grįžti per Druskininkus. Mūsų kelią šiek tiek nulėmė mūsų laiko suvaržymai ir sutarti susitikimai.

Su savim turėjau vairuotoją/vertėją Rolandą, nes rusiškai nemoku, o be rusų kalbos Baltarusijoje neįmanoma apsieiti. Pvz., Naugarduke, 31,000 gyventojų miestelyje, registruojantis į viešbutį, padaviau savo JAV pasą. Moteris prie registracijos

negalėjo manęs užregistruoti, nes ji ne tik nesupranta angliškai, bet iš viso neskaito lotyniškų raidžių. Mano vertėjas turėjo išrašyti mano vardą ir pavardę kirilika (rusiškais) raidėmis, kad ji galėtų į viešbučio knygą mane įrašyti.

Bendrai, Baltarusijos miestai ir miesteliai yra tvarkingi, švarūs, namai ir tvoros gražiai nudažyti. Leninai ir „Didžiojo patriotinio karo” paminklai — tankai su raudonomis žvaigždėmis ir pan., vis dar stovi miestų aikštėse. Automobiliai miestuose yra vakarietiški, naujesni – daugiausia vokiški „Audi” ir „Volkswagen”, bet buvo ir amerikietiški, ir japoniški. Vidutinė žmonių alga yra apie 200 dol. per mėnesį.

Prekių ir patarnavimų kainos žymiai žemesnės negu Lietuvoje. Pvz., Gardine apsistojome viešbutyje „Belarus”, kuris panašus į tarybiniais laikais Vilniuje buvusį viešbutį „Lietuva”, tačiau kambariai atnaujinti ir aptvarkyti, su pagrindiniais patogumais. Vienam žmogui nakvynė kainavo 27 dol. Vakare šauniame viešbučio restorane su baltom staltiesėmis, šokiams orkestrui grojant su soliste ir geru, mandagiu patarnavimu už 2 butelius alaus, 2 staures vyno ir silkių su duona užkandžiu — už visą šią pramogą mokėjome 7 dol. (Jeigu kas nors nori pasijusti milijonieriumi, ten, išmainius 400 dol., gausite maždaug 1.2 milijoną Baltarusijos rublių.)

Žmonės draugiški, paslaugūs, ir nors Vakaruose jų valdžia neigiamai vertinama, kiek teko pakalbėti, atrodo, kad žmonės bendrai yra patenkinti savo valdžia. Krašto gamta panaši į Lietuvos. Keliai geri, benzino stotys mažai skiriasi nuo Lietuvos, priimamos kredito kortelės „Visa” ir „MasterCard”. Krašto ekonomika yra iš dalies išlikusi tarybinė, bet yra ir privataus verslo bei kapitalo. Valdžia pasiliko sau žemės ūkį ir svarbiausias įmones, o kitką šiek tiek privatizuoja. Pvz., 50 proc. vieno fabriko pardavė suomių firmai, kuri vadovauja ir valdo, to fabriko darbininkai yra likusių 50 proc. savininkai. „Coca Cola” ir kitų vakarietiškių reklamų šiek tiek matyti, bet daugiausia tik didesniuose miestuose.

Pervaziavus Baltarusijos sieną

Pirma traukėme tiesiai į Minską, 106 mylias nuo Vilniaus, susitikti su Baltarusijos Lietuvių Bendruomenės pirmininke Vitalija Palubaityte-Kolesnikova. Pagal išvaizdą, Minskas — normalus Europos miestas. Gyventojų pačiame mieste maždaug 1.8 milijono, o su Minsko priemiesčiais — maždaug 3 milijonai. Visoje Baltarusijoje gyvena apie 9.7 milijono žmonių.

Vitalija yra iš Šiaulių. Maskvoje mokėsi prancūzų kalbos. Kai Tarybų sąjunga palaikė glaudžius ryšius su arabų šalimis, ji vertėjavo tarybiniam pareigūnams buvusioje Prancūzijos kolonijoje Alžyre, Afrikoje. Paskui 33 metus dėstė Baltarusijos mokslų akademijoje. Jos vyras irgi akademikas.

Minskas yra vienas iš seniausių Gudijos miestų. Mindaugas buvo kovose jį užėmęs, o Vytautas įjungė Minską į Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją. XIX a. antroje pusėje Mins-

ko apylinkėje išikūrė nemažas skaičius lietuvių. Po 1863 metų sukilimo caro valdžia neleido katalikams (taigi, lietuviams ir lenkams) pirkti žemės Lietuvoje. Patys lietuviai (ir lenkai arba sulenkėję dvarininkai) galėjo perleisti savo žemę tikta tiesioginiams įpėdiniais, o parduoti galėjo tik rusams kolonistams ir vokiečiams. Todėl tada nemažai lietuvių išikūrė Minsko ir kitose Gudijos apylinkėse. Taip pat lietuvių į Minską atvyko ir per Pirmąjį pasaulinį karą bėgdami nuo fronto.

Šiandien apie 500 lietuvių Minske priklauso Lietuvių Bendruomenei, subuvimuose reguliariai dalyvauja apie 250. Lietuvių kalbos pamokas Vitalija Kolesnikova dėsto ir vaikams, ir suaugusiems. (Lietuvių kalbos pamokos tiek vaikams, tiek suaugusiems prasideda ne nuo skaitymo, bet, lyg vaikų darželyje, nuo lotyniškų raidžių — abėcėlės išmokimo. Baltarusijoje naudojant kiriliką, daug kas lotyniškų raidžių nepažįsta, o lietuvių kalbą išmokyti naudojant slavų abėcėlę nelabai įmanoma – tūlas Muravjov Lietuvoje tai mėgino, ir per 50 metų nieko gero iš to neišėjo.)

Minsko Lietuvių Bendruomenė turi 88 kv. metrų nuomojamas patalpas. Bendruomenė iš narių ima gana kuklų metinį „solidarumo” mokestį. Dėl to, kad Vitalija mano kelionei labai daug pagelbėjo, taigi, aš pasinaudojau Baltarusijos Lietuvių Bendruomenės paslaugomis, aš irgi susimokėjau solidarumo mokestį keliems metams į priekį.

Man nurodžius mano norimą nukeliauti kelią, Vitalija tuojau surašė kiekvienoje vietovėje gyvenančių žmonių vardus ir telefonus, kurie patartų ir padėtų apžiūrėti, kas man įdomu, paskambino jiems pranešti, kad atvažiuoju. Numačiau tą naktį nakvoti Naugarduke, prieš tai sustoti Nesvyžiuje ir Myriuje. Važiavau aklai, viešbučių iš anksto niekur neužsisakęs – ką rasiu, tą rasiu.

Pakeliui iš Minsko į Nesvyžių kirtome Nemuną, nors čia dar jis tik tai upeliukas – atrodė, lyg būtų galima peršokti iš kranto į krantą. Netikėtai privažiavome prie mokamo kelio („toll road”), kur kasininkė atsisakė iš mano vairuotojo paimti baltarusiškų rublių ir pareikalavo arba vieno JAV dolerio, arba vieno euro. (Tai keista, nes dolerio kursas nėra lygus eurui. Vis tiek, čia mus priėmė lyg tarybiniais laikais „dolerinėje”). Iš kitų vairuotojų su Baltarusijos registracijos numeriais priėmė baltarusiškus rublius; mūsų mašina turėjo Lietuvos numerius.

Bus daugiau.

Čia prasideda Baltarusija.

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (ELTA) – Prieš du dešimtmečius Vilniuje atstatytas Trijų Kryžių paminklas yra neatskiriama Vilniaus senamiesčio panoramos ženklas ir vienas iš istorinių Lietuvos širdies simbolių. Trijų Kryžių istorijai, su-naikinimui sovietmečiu ir atkūrimui 1989 m. daug dėmesio skiriama Lietuvos nacionaliniame muziejuje atidarytoje parodoje „Senasis Vilnius“. Iki rugsėjo pabaigos veiksianti paroda pristato ir seniausių Vilniaus Trijų Kryžių ikonografinę medžiagą.

Lygiai prieš du dešimtmečius, 1989 m. vasarą, Sąjūdžio sumanymu ant Plikojo kalno Vilniaus pilių teritorijoje atstatyti Trys Kryžiai tuomet tapo tautos atgimimo ir pergalės prieš sovietų režimą simboliu, tačiau šis nuo sostinės neatsiekiamas paminklas turi kelių šimtmečių istoriją. Pasak Lietuvos nacionalinio muziejaus ikonografės Dianos Streikuvienės, dabar neįsivaizduojame Vilniaus be Trijų Kryžių – trijų sujungtų baltų gelžbetoninių kryžių paminklo. Lietuvos nacionalinio muziejaus parodoje galima išvysti visai kitokius, medinius Tris Kryžius, vaizduojamus XVII–XIX a. Vilniaus panoramose.

Piotro Romančiko (ELTA) nuotr.

Pogrindžio spaudos archyvai jau internete

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (Bernardinai.lt) – Internetu jau galima rasti visus tarybiniais metais leistos pogrindžio „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ tekstus. Svetainė atidaryta adresu www.lkbkronika.lt – apie tai neseniai pranešė svetainės kūrėjai.

„Seniai ramybės nedavė mintis, jog reikia parašyti nors trumpų atsiminimų apie tai, kaip atsirado ir buvo leidžiama 'Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika', nes be manęs jų nie-

kas neparašys”, – įžangos žodyje pasakoja Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, buvęs vienas iš pagrindinių Kronikos sumanytojų ir leidėjų.

Puslapyje pateikiami visi Kronikų tekstai, pristatomi pagrindiniai bendradarbiai ir nuorodos į papildomą informaciją įvairiuose interneto šaltiniuose.

Be to, svetainėje galima rasti pogrindinio spaudinio „Aušra“ ir Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto dokumentai.

Litvakų kongrese – raginimai ir pažadai atkurti istorinį teisingumą

Atkelta iš 1 psl. Izraelio diaspo-ros reikalų ministras Yuli Edelstein.

„Holokaustą išgyvenę žmonės yra seni ir baigia išmirti. Todėl bet kokia įmanoma pagalba jiems ir būsimoms žydų kartoms turi būti suteikta dabar. Taip pat viskas, kas gali būti padaryta dėl atminimo ir švietimo, taip pat turi būti padaryta dabar. Tai vienintelis būdas pasiekti šiek tiek teisingumo šitą vėlyvą metą”, – kreipdamasis į kongreso dalyvius sakė Izraelio ministras.

Vėliau jis žurnalistams sakė mažą, kad Lietuvos Vyriausybės siūlymai neatitinka principų, paskelbtų per šią vasarą vykusią Prahos konferenciją, kurioje diskutuota dėl nusavinto žydų turto restitucijos.

„Prahos konferencijos principai numato, kad nedelsiant būtų sukurtas specialus fondas holokaustą išgyvenusiems žmonėms. Jauniausiems išgyvenusiems žmonėms yra 70–80 metų. Jie negali laukti”, – sakė J. Edelstein.

Pagal Vyriausybės parengtą įstatymo projektą, pinigų žadama išmokėti 2012–2023 m. Lietuvos Vyriausybė yra nusprendusi, kad pinigais bus grąžinta 113 mln. litų ir žydų bendruomenei bus perduoti du pa-

statai – žydų muziejus Vilniaus Pylimo gatvėje ir istorinė žydų biblioteka sostinės Žemaitijos gatvėje.

Į kongresą Vilniuje susirinko 14 šalių litvakai – iš Lietuvos save kildinantys žydai, tarp jų – svečiai iš Australijos, Pietų Afrikos respublikos, Jungtinių Valstijų ir Izraelio.

Lietuvos diplomatai teigia, kad gausi litvakų bendruomenė gali padėti plėtoti Lietuvos ir Izraelio santykius, juo labiau, kad bėgant laikui istorinės nuoskaudos pamažu ima užleisti vietą pragmatiškesniam požiūriui.

Prezidentė D. Grybauskaitė sakė, kad Lietuvai naudinga plėtoti gerus santykius su litvakais.

„Litvakai Izraelyje sudaro gražiausią visuomenės žiedą, tai yra labai įžymūs žmonės, kurių įtaka Izraelio visuomenės ir valstybės gyvenime yra didžiulė. Geranoriškumas ir tie geri santykiai, kokius Lietuva išlaiko su litvakais, išsibarsčiusiais po visą pasaulį, tikrai yra ta galimybė, kuria Lietuvos Vyriausybė galėtų labiau pasinaudoti”, – žurnalistams sakė prezidentė.

Trečiasis pasaulio litvakų kongresas yra skirtas „Vilniui – Europos kultūros sostinei“, Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui ir Lietuvos žydų bendruomenės 20-mečiui

Seimo pirmininkas trauktis iš pareigų neketina

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (ELTA) – Prezidentės Dalios Grybauskaitės paragintas priimti politinę atsakomybę ryšiais su nusikalstamo pasaulio atstovais įtariamais Seimo pirmininkas Arūnas Valinskas trauktis iš pareigų neketina. Jis tvirtina savo nuomonės nekeičiąs ir pasitikrinsiąs per būsimą jam rengiamą nepasitikėjimo procedūrą.

Seimo vadovas tvirtina, kad savo nuomonės nekeičia kelis kartus per dieną. Tautos prisikėlimo partijos vadovas A. Valinskas pabrėžė, kad, kaip ir tikėjosi, jokių faktų, patvirtinančių viešoje erdvėje pasirodžiusius kaltinimus, nėra, nes jų ir negalėjo būti.

A. Valinskas taip pat pridūrė, kad jį pasiekė ir kita informacija, kad „ponas Sacharukas, teigdamas, jog kreipėsi raštu į Valstybės saugumo

departamentą (VSD), melavo, kaip melavo ir kitais atvejais, bet manau, kad viską įrodysime paeiliui”.

Kaip jau buvo skelbta, Seimo pirmininkas gavo VSD išvadą, paneigiančią jo ryšius su nusikalstamomis struktūromis.

Pirmadienį prezidentė D. Grybauskaitė dar kartą pakartojo, kad A. Valinskui reikia trauktis iš pareigų, o jo norus pasitikėjimą pasitikrinti Seime šalies vadovė nukirto: „Nėra čia ką tikrintis”.

„Kaip jau minėjau, dabar politinės brandos lygmuo labai ryškiai matomas šalyje. Manau, kad A. Valinskui dabar yra galimybė laiku ir garbingai pasitraukti”, – sakė D. Grybauskaitė. Pasak prezidentės, jeigu A. Valinskas nepasitrauks pats, jį atstatydinti turės Seimas.

Kaunas, rugpjūčio 24 d. (ELTA) – Kaune, Lakūnų plente, už Aleksoto turgaus, atidengta atminimo lenta pirmosios laidos karo lakūnui Antanui Stašaičiui. Jis kartu su A. Gustaičiu ir kitais žymiais lietuvių lakūnais kūrė Lietuvos aviaciją. Lentos autorius – skulptorius Juozas Šlivinskas.

Aliaus Koroliovo (ELTA) nuotr.

Iš piratų išlaisvinti jūreiviai ilsisi

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (BNS) – Prie Nigerijos krantų pagrobti ir 11 dienų piratų nelaisvėje laikyti Lietuvos jūreiviai nuo pirmadienio ilsisi vienoje iš Lietuvos sanatorijų.

„Limarko” laivininkystės bendrovės generalinis direktorius Vytautas Lygnugaris patikino, kad visi įkaitų dalią patyrę žmonės yra sveiki,

tačiau jiems reikia poilsio.

Sanatorijoje jūrininkai ilsėsis dvi savaites. Už jų poilsį sumokės bendrovė.

„Saturno” jūreiviai išlaisvinti rugpjūčio 14 d., po kelių dienų grįžo į Lietuvą. „Limarko” atstovai neigia, kad už jūreivius buvo sumokėta išpirka.

Gyva grandinė padėjo atsisveikinti su komunistine santvarka

Atkelta iš 1 psl. ir pridūrė, kad šios valstybės „yra vertingos NATO ir Europos Sąjungos narės”.

Europos Komisijos pirmininkas Jose Manuel Barroso sekmadienį taip pat atidavė pagarbą Baltijos kelio dalyviams, pareikšdamas, kad šis įvykis atmintyje išliks „už laisvę ir demokratiją kovojančio žmogaus dvasios stiprybės įrodymu”.

EK pirmininko pareiškime pabrėžiama, kad praėjus dviems dešimtmečiams Baltijos šalys gali remtis Europos Sąjungos solidarumu.

Savaitgalį „Baltijos kelio” 20-mečiui surengtame bėgime dalyvavo apie 60,000 žmonių. Daugiausia, apie 50,000, bėgikų buvo Latvijoje, apie 7,000 – Estijoje ir apie 5,000 – Lietu-

voje, pranešė akcijos atstovai.

Bėgimas prasidėjo šeštadienį Vilniuje ir Taline, jis baigėsi sekmadienį Rygoje. Paskutiniame kilometre Latvijos sostinėje prie bėgikų prisidėjo ir šios šalies prezidentas Valdis Zatlers.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė iš Vilniaus Katedros aikštės išlydėjo bėgikus, kurie kartu su latviais ir estais pakartojo Baltijos kelio maršrutą. Istorinį maršrutą savaitgalį taip pat pakartojo motociklininkai, aviatoriai, baidarininkai.

Baltijos kelio atkarpose ties magistrale „Via Baltica” žmonės rinkosi prie Baltijos keliui atminti skirtų koplytstulpių, uždegė laužus, dalyvavo atminimo vakaronėse.

Pasaulio naujienos

Gyventojai piktinosi ugniagesiais, o kai kurie sakė, kad buvo palikti vieni kovoti su liepsnomis. **SCANPIX** nuotr.

Atėnų gyventojai maldauja gelbėti nuo miško gaisrų

Atėnai, rugpjūčio 24 d. (AFP/BNS) – Ugniagesiai ir vandenį pilantys lėktuvai kovoja su miško gaisrais, kuriuos vėjas gena Graikijos sostinės link, o siaubo apimti Atėnų gyventojai maldauja juos gelbėti.

Į šiaurės rytus nuo Atėnų jau išskeldinti žmonės iš šimtų namų, poros vaikų ligoninių ir senelių namų, o gaisrai kelia pavojų ir istoriniams objektams, tarp jų – 490 metais pr. m. e. vykusio Maratono mūšio vietai. Dau Penteli ir Nea Makrės bendruomenės gelbsti ir ugnies plitimą į šiaurę stabdo daugiau kaip 500 ugniagesių.

Kitas didelis gaisras siaučia centriniam Bojotijos regione, kur sekmadienį vakare iš paplūdimio buvo išvežti 25 žmonės. Gaisrus ugniagesiams tenka gesinti ir Eubojos, Zakinto salose.

Gyventojai piktinosi ugniage-

siais, o kai kurie sakė, kad buvo palikti vieni kovoti su liepsnomis. Kiti gyventojai maldavo padėti.

Šie gaisrai yra didžiausi nuo 2007 m. gaisrų, per kuriuos žuvo 77 žmonės ir buvo sunaikinta tūkstančiai hektarų šalies miškų. Šiemet aukų kol kas nėra, bet jau sudegė daugiau kaip tuzinas namų, o daugelis gyventojų sako, kad dėl gelbėtojų nesugebėjimo žmonių gyvybės iškilo pavojus.

Gaisras kilo penktadienį vakare, maždaug 40 km į šiaurės rytus nuo Atėnų esančioje kaimo vietovėje Gramatike, kur turi būti įrengtas naujas atliekų tvarkymo objektas, kuriam griežtai nepritaria vietos gyventojai.

Policija paragino po atostogų grįžtančius atėniečius atidėti kelionę, kad keliuose nesusidarytų spūstys. Sostinėje buvo atšauktos futbolo rungtynės.

Pakistano Talibanas išsirinko naują vadovą

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (AFP/BNS) – Ką tik išrinktas naujas Pakistano Talibano vadovas yra toks pats negailestingas kaip ir jo pirmtakas ir artimiausiomis savaitėmis gali įsakyti surengti naujus kruvinus išpuolius, siekdamas įrodyti, kad šis kovotojų tinklas vis dar yra jėga, su kuria reikia skaitytis.

Nors 28 metų Hakimullah Mehsudo, kuris kaltinamas dėl kelių ankstesnių kruvinių išpuolių, išrinkimas rodo, kad Talibanas po pranešimų apie buvusio vadovo Baitullah Mehsudo žūtį per ČŽV rugpjūčio 5 d. raketinį smūgį persigrupuoja, vis dar

Pakistano Talibanas turi iki 25,000 kovotojų, įsikūrusių Pakistano šiaurės vakarų genčių rajonuose. **SCANPIX** nuotr.

neaišku, ar jis galės susivienyti aplink naują vadovą, sako specialistai.

Taip pat neaišku, kokios krypties dabar laikysis šis judėjimas. Baitullah išsakydavo rengti mirtininkų išpuolius prieš Pakistano civilinius, vyriausybinius ir saugumo taikinius, ir tie išpuoliai dažnai būdavo labai įspūdingi, vykdomi dideliuose miestuose toli nuo pasienio rajonų.

Hakimullah gali nuspręsti dalį savo jėgos ar visą ją nukreipti į Afganistano sieną, kaip ir kiti džihado vadai šalies šiaurės vakaruose, ir prisidėti prie jų sukilimo prieš JAV ir NATO pajėgas, aštuoneri metai po įsiveržimo bandančias stabilizuoti Afganistaną.

Du artimi kito vado – Maulvi Faqir Mohammad – padėjėjai sakė, kad 42 narių Talibano taryba naujuoju vadovu paskyrė Hakimullah. Kaip ir kiti šio tinklo nariai jis tvirtino, kad Baitullah yra gyvas, bet serga, todėl ir reikia naujo vadovo. JAV ir Pakistano pareigūnai yra beveik tikri, kad Baitullah žuvo.

Pakistano Talibanas yra netvirta skirtingų grupių ir genčių frakcijų sąjunga, kurią pavyko suburti Baitullah Mehsud. Manoma, kad jis turi iki 25,000 kovotojų, įsikūrusių Pakistano šiaurės vakarų genčių rajonuose.

EUROPA

BUDAPEŠTAS

Tarp Vengrijos ir Slovakijos penktadienį kilo žodžių karas, kai Vengrijos prezidentui Laszlo Solyom teko atidėti privačią kelionę į Slovakiją, nes Bratislava pagrasino jo neįsileisti. Stovėdamas tilto per Dunojų viduryje prie šių šalių sienos, L. Solyom pasakė žurnalistams, kad į Slovakiją jis neisias. Ir Vengrija, ir Slovakija yra Šengeno zonos šalys, tarp kurių nebėra sienų kontrolės.

TBILISIS

Gruzija gali priimti dalį įtariamųjų terorizmu, šiuo metų kalinčių Guantanamo karinėje amerikiečių bazėje, praneša newsru.com. JAV ketina uždaryti skandalingai pagarsėjusią bazę ir vedė derybas su daugeliu šalių. Praėjusį savaitgalį Gruzijos televizija „Rustavi-2“, kuri rėmėsi laikraščio „The Washington Post“ informacija, pranešė, kad priimti kalinių sutiko Gruzija.

RUSIJA

MASKVA

Tyrimų komiteto prie Rusijos prokuratūros darbuotojai tikrina, ar tikri įtariamųjų byloje dėl laivo „Arctic Sea“ įgulos narių pagrobimo dokumentai, parodymai dėl pilietybės ir gyvenamosios vietos. „Tyrėjai turi duomenų, kad 6 iš aštuonių sumimtųjų 2001–2005 m. atliko bausmes už įvairius nusikaltimus, padarytus Estijos teritorijoje“, – sakoma Tyrimų komiteto prie Rusijos prokuratūros pranešime. Remiantis baudžiamojame byloje turimais duomenimis, 2 įtariamieji prisistatė kaip Rusijos piliečiai, vienas įtariamasis pateikė Estijos piliečio pasą, 4 įtariamieji yra asmenys be pilietybės, vienas sulaukytųjų yra Latvijos pilietis.

ARTIMIEJI RYTAI

KABULAS

Pasak stebėtojų, prezidento rinkimuose Afganistane pasitaikė ne vienas balsų klastojimo ir bauginimo atvejis, tačiau apskritai rinkimai buvo sąžiningi, rašo BBC. Suklastoti biuleteniai, šališki pareigūnai ir

grasinimai balsuoti už tam tikrus kandidatus – dažniausiai pasitaikė rinkimų pažeidimai Afganistane, teigia Afganistano laisvų ir sąžiningų rinkimų organizacija. Nors rinkimuose dalyvavę kandidatai skelbia apie savo pergalę, laimėtojas dar nėra žinomas.

JAV

WASHINGTON, DC

JAV prezidentas Barack Obama po septynių mėnesių darbo Baltųjų rūmų vadovo pareigose išėjo su šeima savaitę nemokamų atostogų, praneša dienraštis „The Washington Post“. Kaip manoma, atostogas JAV prezidentas praleis su savo žmona, dviem dukromis ir draugais. B. Obama savaitę nerengs viešų renginių ir tik ilsės.

***

JAV šiaurės rytuose esančioje Maine valstijoje sekmadienį žuvo 7 metų mergaitė, kurią drauge su kitais žmonėmis didelė banga nunešė nuo stebyklos, įrengtos ant uolos krašto, pranešė pakrančių apsaugos tarnybos atstovas. Mergaitė toje stebykloje Thunder Hole, iš kurios atsiveria įspūdingas vaizdas, buvo su maždaug 20-čia kitų turistų. Po to įvykio į ligoninę buvo atvežti 9 žmonės, kurių kai kuriems lūžo kaulai ir buvo sužeista nugara.

KARIBAI

HAVANA

Kubos vadovas Fidel Castro, kuris sveiksta po sudėtingos žarnyno operacijos, sekmadienį pirmą kartą po 14 mėnesių pertraukos buvo parodytas televizijos programoje, kurioje buvo matyti, kaip jis juokauja ir šnekučiuojasi su Venesuelos studentais. F. Castro, kuriam šį mėnesį suėjo 83 metai, beveik pusę praėjusio amžiaus valdė šią komunistinę vienpartinę valstybę, tačiau 2006 m. liepą susirgo.

ŠIAURĖS AMERIKA

NASAU

Venesuelietė Stefania Fernandez sekmadienį vakare Bahamosose buvo karūnuota „Mis Visata“, kuria tapo įveikusi varžoves iš 83 valstybių. 18-metė S. Fernandez „Mis Visatos“ karūną paveldėjo iš kitos venesuelietės, kuri šį grožio konkursą laimėjo 2008 m. Tai jau šeštoji „Mis Visatos“ karūna Venesuelai per 59 metus trunkančią šio konkurso istoriją.

ATLANTIC Express Corp. 1-800-775-SEND

www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight

Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Auto Export

Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Small Packages

Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Baltarusijoje bei Ukrainoje.

Air Freight

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Trucking

Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

LYDI ŠVENTADIENIS XXI EILINIS SEKMADIENIS

DVASIOS IR KŪNO ŽVILGSNIS

Br. RAMŪNAS MIZGIRIS, OFM

Daugelis jo mokinių sakė: „Kietai jo žodžiai, kas gali jų klausytis!“ Jėzus, žinodamas, kad mokiniai dėl to murma, paklausė: „Jūs tai piktna? O kas būtų, jei pamatytumėte Žmogaus Sūnų, užžengiantį ten, kur jis buvo pirmiau?! Dvasia teikia gyvybę, o kūnas nieko neduoda. Žodžiai, kuriuos jums kalbėjau, yra dvasia ir gyvenimas. Bet kai kurie iš jūsų netiki“. Mat Jėzus iš pat pradžių žinojo ir kas netiki, ir kas jį išduos.

Jis dar sakė: „Štai kodėl aš jums sakiau: niekas negali ateiti pas mane, jeigu jam nėra duota Tėvo“. Nuo to meto nemaža jo mokinių pasitraukė ir daugiau su juo nebevaikščiojo. Tada Jėzus paklausė Dvyliką: „Gal ir jūs norite pasitraukti?“ Simonas Petras atsakė: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes itikėjome ir pažinome, kad tu – Dievo Šventasis.“ (Jn 6, 60-69)

Šio sekmadienio evangelijos ištrauka yra Jėzaus kalbos apie Eucharistiją pabaiga. Prieš pradėdamas mokymą, jis stebuklingai padalijo duoną ir pamaitino minią, kuri jį sekė (žr. Jn 6, 1-15). Tąkart visi buvo pakilios nuotaikos ir kitą dieną ruošėsi jį paskelbti karaliumi (žr. Jn 6, 15). Mat surado tą, kuris galėjo išspręsti gyvenimo problemas, tad buvo verta jam paklusti ir jį priimti.

Kodėl Jėzus nepasinaudojo puikia galimybe? Kodėl pabėga ir pasitraukia vienas pats į kalną? Todėl, kad Jėzus yra dangiškojo Tėvo Sūnus, „neregimojo Dievo atvaizdas“ (Kol 1, 15). Dievas yra neregimasis. Tyla yra viena iš Dievo savybių santykyje su žmogumi. Kiekvienas absoliutus įrodymas prievartautų žmogaus sąžinė, tačiau Dievas nė vieno nekala prie tiesos.

Dievas Jėzuje Kristuje atsisako savo visagalybės, pasitraukia tyloje į kalną ir kalba žmogui per gyvenimo duonos simbolį. Dievas neduoda nurodymų, jis teikia tik pasiūlymus. Įrodymai, kuriuos galime turėti, kad tikėtume, bus visada nepakankami sprendimui priimti. Tikėjimas yra tik dovana, suteikta visiems, kad Dievas galėtų gyventi kiekvieno mūsų širdyje. Tiesa, kad Dievas yra visagalis, tačiau naudoja savo visagalybę, sukurdamas erdvę žmogaus laisvei.

Dievas niekada neverčia žmogaus jį mylėti ir niekas to negali daryti Dievo vardu. Tuo labiau negalime pasitelkti į pagalbą pragaro, kaip

būdo priversti mylėti Dievą. Žmogaus neviltis kyla iš Dievo tylos: žmogus gali neigti Dievo valią ir nužengti į pragarą, bet neužmirškime, kad pragarai buvo aplankyti Jėzaus iškart po jo mirties. Vadinasi, Dievas ne tiek prašo asketinių pastangų, moralizmo ar aklo paklusnumo, bet laukia pasitikinčio šauksmo iš pragaro, į kurį žmogus įžengė.

Kalbėdamas apie Eucharistiją, Jėzus pristato gerą ir kartu reiklų Dievą. Mes dažnai esame linkę sušvelninti Dievo reikalavimus, ieškodami išeičių: norime kažką pasilikti sau, apsidrausti tuo atveju, jei viskas bus prarasta. Tik klaidinantys stabai eina į kompromisą su žmogumi, kad tik galėtų jį valdyti.

Tikėjimas nėra prekių mainai, bet pasitikėjimo Dievu aktas. Ir jei bijome prarasti tai, ką turime, tada Dievas mus kviečia pasilaikyti sau viską. Jis išlaisvina žmogų, kuris dar neišmoko mylėti, kviečia jį nebijoti, laiduoja jam, kad vis tiek jį mylės ir jo lauks tol, kol žmogus supras meilę (žr. Lk 15, 11-32).

Dievo rūpestis yra panaikinti mūsų baimę, pašalinti iš mūsų toki religinį gyvenimą, kuris remiasi nuopelnais, tai yra atlygiu ir bausmėmis. Dievas mumyse ugdo meilę. Kas gyvena Dievo meileje, tas nebebijo: „Nebėra meileje baimės, bet tobula meilė išveja baimę. Baimė bijo bausmės, ir kas bijo, tas dar netobulai myli“ (1 Jn 4, 18).

Dievas, kuris baugina, buvo sukurtas žmonių. Beje, mes sukūrėme Dievą kiekvienam atvejui, pagal mūsų reikmes, lyg apsidrausdami nuo visų netikėtumų. Tikrasis Dievas, apreikštas Jėzaus asmenyje, negali sugyventi su kitais dievais: jo kiekvienas žodis griaua ir naikina mūsų stabus ir netikrus tikėjimus. Dažnai mes bijome prarasti tikėjimą, tačiau tikras tikėjimas niekada neprarandamas, nes tai reikštų, kad Dievas mus praranda. Tai, kas prarandama, yra klaidingi tikėjimai, iliuzijos, o juos, be abejo, yra verta prarasti.

Dievas gyvena su mumis, dalijasi mūsų egzistencija; kiekvienas gestas ir įvykis atskleidžia Dievo gyvenimą visatoje, ir šis gyvenimas su žmonėmis yra Dievo džiaugsmas (žr. Pat 8, 31). Sugebėjimas atpažinti Dievą tame, kas vyksta, yra mūsų tikėjimo į jį patvirtinimas, o Dievą galima atpažinti tik žvelgiant meilės, bet ne suinteresuotumo akimis.

Delfi.lt

Svajonė aplankyti Ameriką išsipildė

Tęsinsys iš rugpjūčio 20 d.

ALGIRDAS MEILUS
Žurnalistas iš Utenos

Galbūt ši mano nuomonė klaidinga? Tačiau aš ją susidariau beveik 2 mėnesius lankydamasis įvairiose JAV vietose. Nei Miami, nei Cleveland, nei Illinois, nei bet kur kitur neteko sutikti tiek daug lietuvių kiek Čikagoje. Dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą į šį miestą iš Lietuvos vyko jauni vyrai, bėgdami nuo Rusijos rekrutų armijos. Taip nuo Troškūnų (Anykščių rajonas) čia gyveno ir dirbo Jonas Patumsis, Viktoras Čemeška iš Perkalių kaimo, Balninkų parapijos (Molėtų rajonas), uteniškiai Juozapas Limba, Kazimieras Strazdas ir daug kitų. Vieni jų grįžo į Tėvynę, pirkę žemę, kūrė vienkiemius, palivarkus ir gražiai gyveno. Kiti liko Amerikoje. Dabar čia gyvena jų anūkai ir proanūkiai, iš kurių nemažai nebemoka lietuvių kalbos, bet pagal kilnę save vadina lietuviais. Toks yra Čikagos Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos klebonas A. Markus, kurio prosenelio pavardė buvo Merkys, ir kiti.

Lietuvių būrį JAV ženkliai papildė emigrantai iš Lietuvos, atvykę į šalį po Antrojo pasaulinio karo, bėgdami nuo sovietinės okupacijos ir komunistinių represijų. Taip Čikagoje rado prieglobstį Vincas Kuliešius iš Dusetų krašto (Zarasų r.), Juozas Leščinskis iš Šeduvos (Radviliškio r.), seserys Ona ir Angelė Joteikaitės pirmiausia išvykusios į Braziliją, o vėliau persikėlusios iš San Paulo į Čikagą. Panašūs keliai į JAV atvedė ir kitus lietuvius. Broliai Antanas, Vitalijus, Jonas Matulaičiai gyveno New York, Washington, DC. Lietuviai išsibarstė po visą plačią Ameriką, kurioje jie atgaivino lietuviybę.

Daugelis šių žmonių jau iškeliavo į Amžinybę. Jie ilsisi Čikagos Šv. Kazimiero ir kitose kapinėse. Kai kieno pelenai nuvežti į Lietuvą. Šie emigrantai iš Lietuvos ypač daug padarė, skleisdami lietuviybę už Atlanto. Jų uždegti laužai žaižaruoja ir dabar. Žinoma, stipriai priblėšę.

Trečioji ar ketvirtoji lietuvių banga (nežinau, kuria ją vadinti) į Ameriką šiuo metu neįneša didelių permąnų JAV lietuvių gyvenime. Teko sutikti Janiną Juozą (tokia pavardė), atvykusią į Čikagą iš Vilniaus po 1990 metų, kai Lietuva tapo laisva. Moteris vežė operuoti dukrele, nes tokių operacijų Lietuvoje nedarė. Važiavo trumpam, bet gyvena jau beveik 20 metų. Dukra čia mokėsi, baigė universitetą, įgijo teisininkės diplomą, ištekėjo, sėkmingai dirba Indianapolyje. Buvo sukūrusi amerikietišką šeimą ir našlė Janina, bet antrasis vyras jau mirė ir moteris vėl našlauja, turi gerai apmokamą darbą. Tačiau negali išspręsti klausimo, ką daryti: grįžti į Lietuvą, kur gyvena sūnus, vaikaitės, ar likti kartu su dukra JAV? Dukros vyras amerikietis. Jis čia gyvena ir niekur nesirošia išvykti.

Gydytojos Stanislavos ir mokytojo Alberto Jurgėlėnų šeimos planai – aiškesni. Jų dvi dukros čia studijuoja. Baigusios universitetą jos nesirošia išvykti iš JAV. Bet jų brolis, kuriam dabar 14 metų, nori gyventi Lietuvoje. Jau pernai jis lankė mokyklą Mo-

lėtuose, kur Jurgėlėnų namai. Taigi tėvų tolesnis gyvenimas numatomas Lietuvoje.

Kiekviena šeima kuria savo planus, gyvena taip, kaip nori. Niekas nepaneigs, kad JAV žmonės gyvena geriau negu Lietuvoje. Bet ir Lietuva nestovi vietoje. Gyvenimas sparčiai žengia pirmyn. Yra bėdų, netvarkos valstybės valdyje, klesti korupcija, Seimas priima nekokybiškus įstatymus, kurie įvairiais būdais apeinami arba pritaikomi taip, kaip kam reikia (valdžioje). Bet tai tik laikinas dalykas. Netrukus Lietuvoje reikalai turėtų pasitaisyti. Žmonės ypač daug vilčių deda į naująją prezidentę Dalia Grybauskaitę.

Amerikoje didelių perspektyvų lietuviybei puoselėti nematyti. Vazinėdamas po didelę šalį, daugiausia lietuvių sutikau Čikagoje. Valgiau lietuviškuose restoranuose: „Seklyčia“, „Smilga“, „Kunigaikščių užėiga“ – visur dvelkia europietiška dvasia nuo Baltijos krantų. Tačiau daugiausia lietuviškumo pamačiau Šventiausios Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, kurioje pamaldų metu gieda lietuviškas choras, susirenka būrys išeivių iš Lietuvos.

Liepos 5 dieną, minint Lietuvos valstybės dieną (Mindaugo karūnavimo), nuvykome į Lemonto Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos bažnyčią, kurioje šv. Mišias aukėjo ir turiningą pamokslą pasakė jaunas kunigas Gediminas Jankūnas, neseniai atvykęs iš Lietuvos ir ruošiantis čia mokslinį darbą. Prieš tai jis dirbo Vajesiškio ir Antalieptės parapijose (Zarasų r.). Lietuvoje kunigų trūksta, vienam jaunam kunigui tenka aptarnauti po 2–3 parapijas.

Libiausiai lietuviybės jausmas nuvilniuoja tada, kai didelis būrys lietuvių Lemonte kryžių kalnelyje užgiedo himną „Lietuva, Tėvyne mūsų“. Atrodė, kad skambūs balsai, peršokę pasišiaušusias Atlango bangas, pasiekė Gedimino kalną Vilniuje, senuosius Trakus, Kernavę, grybų ir uogų „pibarstytą“ Dzūkiją, mėlynomis ežerų akimis pasipuošusią Aukštaitiją, Suvalkijos lygumas ir Žemaitijos platumas. Kaunietis Jonas Pasaulis, dabar gyvenantis Čikagoje, net ašarą nubraukė. Ištryško ji daug kam. Lietuviai negali pamiršti Lietuvos!.

Anksčiau lietuviai būrėsi į klubus, organizavo vakarus, skaitė poeziją, statė vaidinimus, šoko, dainavo lietuviškas dainas. Dabar ši veikla, kiek teko patirti, prigesusi. Ankstesnė žmonių karta paseno, jaunimas užsiėmęs mokslais, verslu, kita veikla. Todėl Bažnyčia, dvasininkai lieka pagrindiniais lietuviybės skleidėjais Amerikoje, tai mano nuomonė.

Sutikau kunigus Antaną Saulaitį, Kęstutį Trimaką, Antaną Gražulį, Gediminą Jankūną, Jaunių Kelpšą, A. Markų, Kulbį, JS ir kitus, kuriems tenka didelis krūvis, puoselėjant Amerikoje ne tik Romos katalikybę, bet ir palaikant lietuviybę. Manau, kad Bažnyčia šiuo metu labiausiai vienija išeivius iš Lietuvos.

Sėkmės kunigams misionieriams (visi jie čia misionieriai), atliekantiems didelį ir labai svarbų darbą. Tegu už tai Jiems atlygina Viešpatis Dievas Amžinybėje.

Kazys Karvelis, gyvenantis **Novi, MI**, kartu su „Draugo“ prenumeratos mokesčiu atsiuntė 50 dol. auką laikraščiu paremti. Nuoširdžiai dėkojame.

Daina Kojelis, gyvenanti **Villa Park, IL**, užsiprenumeravo „Draugą“ dar metams ir parėmė laikraštį 50 dol. auka. Dėkojame, kad mus skaitote ir remiate.

Patricia Nelia Paulauskas, gyvenanti **Chicago, IL**, parėmė „Draugą“ dosnia 100 dol. auka. Esame Jums labai dėkingi už paramą.

John A. Kasis, gyvenantis **Orland Park, IL**, atsiuntė „Draugui“ 100 dol. auką. Nuoširdžiai Jums dėkojame.

M. F. Jablonskis, gyvenantis **Westchester, IL**, paaukojo 50 dol. auką „Draugo“ leidybai paremti. Nuoširdžiai Jums dėkojame.

LIETUVOS KARIO ATSIMINIMAI

Leonas Čerškus

Nr. 75

Tik po savaitės dyko buvimo buvome pagaliau paskirti vairuotojais prie savo atvežtų mašinų. Jomis vežiojome įvairius kariško ūkio krovinius (aprangą, termosais maistą, ir panašiai) į karinius dalinius, kurie buvo Kaune ir apylinkėse. Vėliau su krovniais mus komandiravo ir į naujai suformuotus lietuviškus savisaugos batalionus, kurie buvo Kaune, daugiausia Šančiuose. Pasitaikius progai jau galėjome nors trumpam užsukti ir į savo namus. Bet vakare, sugrįžę į garažus, privalėjome nakvoti kareivinėse, kurios anksčiau priklausė Lietuvos kariuomenės šarvuotųjų rinktinei. Kol čia nebuvo suorganizuota sava virtuvė, maistą mums termosuose tiekė iš Kauno Karo liginės.

Jau per pirmąsias nelaisvės ir „tarnybos“ savaites aš susidariau gan slogų išpūdį apie tą vadinamą „dalinį“. Jis buvo labiau panašus į piratų lizdą, nei į koki normalų karinį junginį. Šiame kolaboranto Meišio vadovaujame „dalinyje“, kaip jis vadino savo piratų gaują, buvo įvairiausių plauko kriminalistų bei avantiūristų.

Praejus keletui mėnesių, t.y. 1942 metų pavasarį, vokiečių kariuomenės vadovybė iš „viršininko“ Meišio pareikalavo duoti žmonių naujai sudaromam 7-tajam lietuviškam savisaugos batalionui. Kpt. Meišys pasinaudojo proga atsikratyti visais jam neįtikimais „savanoriais“ ir į išsiunčiamų sąrašą surašė visus pabuvojusius jo „daboklėje“ ir dar keletą vyrų. Mūsų nuomonės ar sutikimo niekas net nesirošė klausti. Taip su sargybos palyda buvome išvežti iš šio prakeikto Meišio „dalinio“ į Šančius.

7-tasis savisaugos batalionas (1942.03?>-1942.06.12>)

Prieš Šv. Velykas pilnutinai suformavus 7-tąjį lietuvių savisaugos batalioną, mus traukiniu išvežė iš Lietuvos.

Tuo metu mano brolis Jurgis Čerškus jau buvo priverstinai mobilizuotas, ir savisaugos batalionų štabe (esančiame Laisvės alėjoje, Pažanogos rūmuose) dirbo raštininku. Jis, kaip ir daugelis mūsų kartos kaimiečių, neturėjo didelio pasirinkimo. Okupavus šalį, kaimo jaunimui Lietuvoje visada buvo žymiai lengviau pasislėpti nuo priverstinio darbo ar tarnybos svetimoje kariuomenėje. Šauktinio amžiaus miestiečiams, ir ypač tiems, kurie neturėjo artimų giminių kaime, tai buvo gana sudėtinga. Tik dėka savo gerų ryšių Kauno sportininkų bendruomenėje, Jurgis nebuvo išvežtas darbams į Vokietiją, ir neatsidūrė Rytų fronte.

Tiesa, pradžioje Jurgiui pavyko įsidarbinti buhalteriu Kauno spirito gamykloje „Stumbras“. Kartą, pakeičiantį darbą, Vytauto prospekte, ties Karo liginine, jis išgirdo gražią rusišką dainą. Seną jūreivišką baladę gailiai ir ilgesingai dainavo kažkoks rusų karo belaisvis. Karo pradžioje sovietų belaisvis vokiečiai laikė liginės kieme, kur miesto centre buvo gan didelė teritorija, aptverta aukšta mūrine tvora. Jurgis, išgirdęs dainą, kurią galbūt kažkada net girdėjo iš mūsų mamos, sukluso, ir nieko per

daug nesvarstydamas, staigiai švystelėjo per tvorą savo kuklų pietų lauknešėlį. Maistas karo metu buvo brangus deficitas, ypač mieste gyvenantiems ir menkas pajamas turintiems žmonėms. Mūsų šeima buvo priskirtina būtent šiai kategorijai. Nepaisant visų sunkumų, mama kas rytą paruošdavo Jurgiui sumuštinį ar ką nors panašaus, kad tas per pietų pertrauką turėtų ką įsidėti į skrandį. Permetęs savo pietų davinį Jurgis netikėtai išsitiesė ant šaliogatvio. Mėgindamas pamatyti, ar jo dovana pasiekė adresatą kitoje tvoros pusėje, Jurgis net nepastebėjo, kaip prišokęs vokiečių žandaras šautuvo buože jam tvojė per sprandą. Už savo gerą širdį Jurgis tuokart atsipirko tik guzu ir grasinimais būti suimtas.

Jo gerą draugą, taip pat kauniškį, plaukiką, (man atrodo Kostkevičių) vokiečių okupacinė valdžia priverstinai mobilizavo tiesiai iš jo paties vestuvių, ir su antruoju savisaugos batalionu išsiuntė į Lenkijos miestą Liubliną. Tada kaip tik buvo ruošiamas Velykinių siuntinių, kuriuos savanoriškai sunėšė Kauno gyventojai, siuntimas lietuvių kariams. Jurgis paprašė savo viršininkų, kad jam leistų, kaip palydovui, dalį siuntinių nugabenti į Liubliną. Taip jis norėjo aplankyti savo draugą. Štabo vadovybė jo prašymą patenkino. Tam tikslui buvo išskirtas atskiras vagonas, kurį prikabino prie mūsų ešelonu, vykstančio ta pačia kryptimi, pro Liubliną į Ukrainos miestą Vinicą.

Kai sužinojau, kad mano brolis važiuoja tuo pačiu traukiniu, aš iškart perėjau į jo vagoną. Taip dviese važiuojome iki pat Liublino. Jurgis buvo labai patenkintas, kad važiuoja ne vienas. Ir man buvo smagu. Važiuojome visą kelią linksmi kalbėdamiesi ir pasakodami savo karinės tarnybos išpūdžius. Abu net nenujautėme, kad matomės ir bendraujame paskutinį kartą...

X

Atvykus į Vinicą, mus išlaipino iš traukinio ir autobusais išvežiojo po išsidėstymo vietas. Taip 7-tasis lietuvių savisaugos batalionas buvo dislokuotas Besarabijoje, prie Vakarų Ukrainos-Moldovos pasienio. Pradžioje aš patekau prie miestelio Haisin („Hajsyn“), kuriame, kiek atsimenu, įsikūrė ir bataliono štabas. Čia mes buvome paskirti saugoti rusų karo belaisvius, kurie dirbo atviroje akmenų skaldykloje, esančioje prie pat Bugo upės kranto. Jų paruošta skalda buvo skirta strateginio kelio Berlynas-Maskva („Durchangsstasse IV“, „DG IV“) statybai. Mūsų sargybos postas buvo aukštai, ant stataus kranto viršaus, iš kur galėjome stebėti žemai apačioje dirbančius belaisvius. Atvirame karjere vyko ir skaldos sprogdinimo darbai, kurių saugumą mes taipogi padėjome užtikrinti.

Neužimti ypatingu saugojimu nei budrumu, iš nuobodumo bei monotoniškos, kartais mes prisigalvodavome keisčiausių būdų, kaip sutrumpinti savo budėjimo laiką. Kartą su tarnybos draugu, eiliniu Mykolu Visockiu, paprasčiausiai blevyzgojom.

Bus daugiau.

Dantų gydytojai

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA

9525 S.79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutarkys dantis už prienamą kainą.
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
55 E. Washington, Suite 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260.

Širdies ir kraujagyslių ligos

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS

7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Vidaus ligos

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. Sts. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

SKELBIMŲ SKYRIUS

TEL. 773-585-9500

Stuburo ir skausmo ligos

JONAS V. PRUNSKIS, MD
TERRI DALLAS-PRUNSKIS, MD
ANDREW J. YU, MD

ir partneriai

Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių,
sužeidimų darbovietėje bei kitų vietų
skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.

Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Elk Grove: 847-718-1212
Barrington: 847-852-2000
www.illinoispain.com

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ

7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550

Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių
bei kitų skausmų gydymas

Akių ligos

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER

Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos pagal susitarimą
Tel. 312-337-1285

Lietuvaitė – pasaulio supermodelis

20 metų lietuvaite Edita Vilkevičiūtė tvirtai žengia pasaulio podiumais. Karl Lagerfeld mūza, „Vogue“ ir kitų garsių pasaulio mados žurnalų viršelių puošmena šiemet itin vaisingai padirbėjo garsiausiose reklamos kampanijose, įvairiose fotosesijose ir yra lyginama su tokiomis podiumų žvaigždėmis kaip Linda Evangelista bei Kate Moss.

Šiemet Edita tapo „Dolce & Gabbana 2009“ rudens žiemos kampanijos heroje, ji spindi „The Gap“, „Dior Beauty“, „Chanel“, „Chlo'e9“, „Emporio Armani“, „CK Jeans“,

„Versace“, „Etro“, „Pringle“, „Massimo Dutty“, Calvin Klein reklaminėse kampanijose. Edita – Dior kvėpalų „Escale a Pondichery“ reklamos veidas.

Lietuvaitė šiemet dalyvavo didžiojoje pasaulio mados savaitėse, fotosesijose žurnalams „Numero“, „L'Express Styles“, „Allure“, „Vogue“ (Japonijos, Prancūzijos, Australijos ir Vokietijos „Vogue“ viršelis), japonų „Vogue Nippon“. Žurnalui „Interview“ Edita pozavo su amerikiečių žvaigžde Zac Efron.

lietuviams.com

MARGUTIS II LIETUVIŲ RADIO LIDOS

Per WCEV radijo stotį 1450 AM banga
kiekvieną vakarą nuo 8 val. v. iki 8:45 val. v.
klauskite seniausios Amerikoje lietuviškos
radijo laidos

Tel. 773-476-2242

AMERIKOS LIETUVIŲ RADIO LIDAS GALITE GIRDĖTI
INTERNETU www.wcev1450.com

MAGDALENA STANKŪNĖ: „LIETUVOJE ATSIGAUNA MANO ŠIRDIS“

ALGIS VAŠKEVIČIUS
Specialiai „Draugui“ iš Lietuvos

Šią, kaip ir daugelį vasarų anksčiau, Lietuvoje vėl viešėjo čikagiškė dailininkė Magdalena Stankūnė. Būtent taip ji dabar pageidauja būti vadinama, nors daugelis ją žino kaip Magdalena Birutę Stankūnaite-Stankūniene. „Noriu būti Stankūnė – taip ir trumpiau, ir aiškiau, o ir mano tos ankstesnės pavardės panašios“, – trumpai paaiškina ji.

Rašyti apie Magdalena, kaip daugelis bičiulių ją įpratę vadinti ir Amerikoje, ir Lietuvoje, galima labai daug. Kai šią vasarą susitikęs dailininkę Druskininkuose įkalbinėjau apie jos gyvenimą parašyti knygą, Magdalena tik numojo ranka – geriau rašyti apie jos kūrybą, apie parodas ir susitikimus, negu apie ją asmeniškai. O parašyti tikrai būtų apie ką – per daugelį dešimtmečių bičiuliškai bendrauta su šimtais garsių Lietuvos žmonių – dailininkų, rašytojų, dainininkų ir šokėjų, ministrų ir viceministrų, direktorių ir eilinių žmonių. Kiek visokių įdomių ir pikantiškų atvejų būta, kiek daug padėta bėdoje atsidūrusiems garsiems Lietuvos žmonėms. Bet kol kas dar – ne laikas, nors daugybė įdomių detalių tokią knygą greitai paverstų ne mažesniu bestselleriu nei buvo Galinos Dauguvietytės knygos Lietuvoje.

Kelionei ruošiasi iš anksto

Kai artėja vasara ir mėnuo, skirtas Lietuvai, Magdalena iš anksto ji taip suplanuoja, kad jos užrašų knygelėje nelieka nė vienos laisvos dienos. Ir lagaminus kelionei jau prieš savaitę susipakuoja, ir dovanų dešimtimis ryšulėlių paruošia – kad tik nė vienas nepasijaustų nuskriaustas, neliktų be dėmesio. Ir paskui, kai jau po mėnesio grįš į Čikagą, kiekvienam sutiktajam Lietuvoje bus asmeniškai laišku padėkota, nuotraukos, įamžinusios susitikimų akimirkas, išsiųstos. Ir taip metai po metų. Todėl gal ir nereikėtų stebėtis, kiek daug draugų, bičiulių, pažįstamų Magdalena turi – net mėnesio ne visada užtenka visus aplankyti.

Šiomet birželį į Lietuvą atskubėjusi M. Stankūnė jau netrukus buvo Druskininkuose, vienoje iš čia esančių sanatorių. Tai irgi tradicija – pa-

ilsėti, sveikatą pataisyti šiame kurorte Magdalena atvyksta beveik kasmet. Visi čia ją pažįsta, daugelio pastatų sienas puošia jos dovanoti paveiksliai. Dailininkė mėgsta plaukioti sanatorijos baseine, jai atliekamos ir purvo procedūros. Tačiau ne vien poilsis jai čia rūpi, per tas kelias dienas, kol Druskininkuose ilsėjosi su Marija Remiene, dailininkė surengė knygos „Šiuolaikinė lietuvių dailė JAV: dabarties dialogai“ pristatymą V. K. Jonyno galerijoje.

Gausiam bičiulių ratui knygą pristatiusi viena jos autorių Vida Mažrimienė sakė, kad be M. Stankūnės nebūtų ir šios solidžios, puikiai išleistos knygos. Magdalena albumo leidybai paaukojo nemažai pinigų, nes labai norėjo, kad tokia knyga išvystų dienos šviesą. „Kai kas man sako, kad toje knygoje dailininkams ne tokie klausimai užduoti, kad ne tokie darbai parinkti, bet aš nekreipiu dėmesio – manau, kad V. Mažrimienė atliko didelį ir svarbų darbą“, – sakė knygos mecenatė. Išties, autorė dirbo prieš šios knygos daugiau kaip pusę metų, o dabar jau sėdo prie solidaus leidinio apie Magdalenos ilgametę kūrybą – tokia knyga turėtų pasirodyti ateinančiais metais, kai dailininkė švęs savo garbingą jubiliejų.

Dalyvavo knygų pristatymuose

Iš Druskininkų grįžusi į Vilnių, M. Stankūnė po kelių dienų jau skubėjo į jos mylimą Marijampolę. Būtent šis miestas pernai dailininkei suteikė garbės piliečio vardą, būtent čia prieš trejus metus atidaryta M. B. Stankūnės vardu pavadinta dailės galerija, kurioje nuolat rodomi profesionalaus meno kūriniai. Ši galerija – tikras Magdutės „kūdikis“. Ji sugebėjo įtikinti ir Marijampolės merą Vidmantą Brazį, ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus direktorių Romualdą Budrį, kad meno galerijos mieste labai reikia, pati tam skyrusi 100,000 litų asmeninių lėšų. Pernai šalia dailininkės galerijos atidaryta ir Suvalkijos dailės galerija, kurioje rodomi šiame krašte gimusių, o dabar įvairiuose pasaulio kampeliuose gyvenančių dailininkų darbai.

Šįkart į Marijampolę Magdalena atvyko ne viena – ji atsivežė knygos „Lietuvių kultūrinis paveldas Amerikoje“ autorių Algį Luką ir jo žmoną

Apmąstymų akimirka savo vardo galerijoje Marijampolėje.

Dalę Lukienę, gyvenančią Washington, DC. Atsivežė todėl, kad Dalė yra gimusi Marijampolėje, tad ir jos giminės žmonės albumą pamatė savaite anksčiau nei Vilniaus gyventojai ir svečiai. Šio renginio metu dailininkės prašiau pristatyti ir jau minėtą albumą apie šiuolaikinę lietuvių dailę JAV, be ji sakė, kad visas dėmesys turi būti naujai knygai apie paveldą. Tad, leidus A. Lukui, trumpai papasakojau ir apie dailės albumą, ir apie dar vieną knygą, kurią prieš kelias dienas buvau gavęs iš M. Remienės „Draugui“ – 100. Už tikėjimą ir lietuviybę“. Susidomėjimas renginiu ir naujais leidiniais Marijampolėje pranoko visus lūkesčius.

M. Stankūnė prisipažino, kad jubiliejinės Dainų šventės eisenoje nedalyvaus, nes jau neturi tiek sveikatos, tačiau visus renginius žiūrėjo per televiziją, matė ir naujosios Lietuvos prezidentės Dalios Grybauskaitės inauguraciją. Per tas dienas ji suspėjo ir į naujas tautodailės parodas Vilniaus muziejuose, ir į „Draugo“ jubiliejui skirtą vakarą naujojoje nacionalinėje galerijoje. Užteko laiko ir dar vienam apsilankymui į Marijampolę, kai čia kartu buvo atvežta ir niekada Suvalkijos žemėje nebuvusi rašytoja, lietuvių rašytojų draugijos pirmininkė Stasė Petersonienė, atvykusi su dukra Daiva.

Svečiai apsilankė viešojoje P. Kriauciūno bibliotekoje Marijampolėje, kur susitiko su bibliotekos darbuotojais. Kartu atvykęs M. Stankūnės pusbrolis Jonas Kaminskas, gyvenantis Floridoja valstijoje, o dabar viešintis Lietuvoje, pažadėjo šiai bibliotekai padovanoti savo knygų rinkinį. S. Petersonienė įteikė savo naują knygą „Trys iš Pajūralio“, pasidžiaugė gražia Suvalkijos sostine, taip pat susitiko su vietos rašytoju, „Tauro“ apygardos partizanų ir tremties muziejaus direktoriumi Justinu Sajausku, kurio knyga „Suvalkijos geografija“ 2000-aisiais metais laimėjo „Lietuvių balso“ (JAV) literatūrinę premiją. Prie šios premijos paskyrimo prisidėjo ir S. Petersonienė.

Dailės darbų paroda – ir ligoninėje

Nors ir labai užimta, dailininkė dar suspėjo trumpam užsukti į Marijampolės ligoninę, kuriai jau tris kar-

tus yra padovanojusi savo dailės kūrinių. Šįkart čia buvo atidaryta naujų M. Stankūnės paveikslų paroda „Medinės sodai“, kuriuos dailininkė į Marijampolę atsiuntė prieš kelis mėnesius.

Labai šiltas ir malonus buvo jos susitikimas su buvusiu Marijampolės meru Rolandu Jonikaičiu, pernai įteikusiu M. Stankūnei Marijampolės garbės piliečio regalias. Buvęs meras svečius priėmė savo sodyboje prie Marijampolės, Padovinyje. Šiuos namus taip pat puošia vienas dailininkės dovanotas kūrinys.

M. Stankūnei itin patiko apsilankymas marijampoliečio skulptoriaus Kęstučio Balčiūno dirbtuvėse, kur gimsta unikalūs paminklas lietuvių kalbai ir tautai. Šiam paminklui sukurti dailininkė paaukojo 1,000 litų, tą patį padarė ir jos pusbrolis J. Kaminskas.

Neužmiršo ir Vilkaviškio

Kaip ir anksčiau, taip ir šįkart, M. Stankūnė skubėjo ir į Vilkaviškį, kurio garbės piliete yra jau nuo 1997 metų. Gimtojo rajono kraštotyros muziejui dailininkė yra padovanojusi daug asmeninių daiktų – lėlių iš įvairių pasaulio šalių rinkinį, baldų, net tautinius rūbus, su kuriais ji buvo pasipuošusi per savo vestuves. Šiam muziejui įrengti ir remontuoti prieš kelerius metus ji paaukojo 200,000 litų.

Dabar atvykusi dailininkė džiaugėsi, kad naujai suremontuota muziejaus oficina, įrengtas apžvalgos bokštas, iš kurio galima apžvelgti visas Paežerių dvaro apylinkes. Vilkaviškio netradicinių amatų būrelio moterys dailininkės apsilankymo dieną muziejui padovanojo iš vilnos siūlų nuveltą audinį, vaizduojantį šią oficiną ir bokštą.

Labai greitai prabėgo tas mėnuo Lietuvoje, per kurį M. Stankūnė spėjo labai daug nuveikti. Dabar ji jau Čikagoje, vėl kupina darbų ir sumanymų. Gimsta nauji dailės darbai, atsiranda laiko kas dvi dienas nueiti paplaukioti į baseiną (dailininkė sako, kad tai jai labai padeda saugoti sveikatą), planuojami nauji renginiai, parodos. Tos energijos, nuoširdumo, Lietuvos ir jos žmonių meilės dailininkei galėtų pavydėti visi, kuriems kada nors teko laimėti su ja pabendrauti.

„Draugo“ jubiliejiname renginyje: (iš k.) M. Stankūnė, jos pusbrolis iš Florida J. Kaminskas ir dainininkas Edmundas Seilius, kovą koncertavę Čikagoje, „Draugo“ renginyje.

Mylimam vyrui

A†A

inž. Algirdui Didžiuliui

mirus, reiškiamė gilią užuojautą jo žmonai,
daug metų vadovavusiai
chirurginės histologijos laboratorijai,
Stanislavai Didžiulienei,
giminėms ir artimiesiems.

*Rush Presbyterian St. Luke's
Medical Center, Čikagoje,
Patalogijos skyriaus buvę bendradarbiai*

dr. Alex Miller   dr. Jonas Dainauskas

Marija Kuprienė	Aldona Jankauskienė
Elena Varankienė	Astrida Pauperienė
Valerija Šimkienė	Margaret Augustin
Aleksandra Dėdinienė	Genovaitė Maldėnienė
Nijolė Rubienė	Pranutė Skruodienė
	Eleonora Radvilienė

Ar žinote...

Jei keleiviniame lėktuve pastebima žiurkė, jam neleidžiama pakilti, kol ji nebus pagauta. Žiurkės pergraužia laidus, tai lėktuvui būtų pražūtinga.

Žmogaus skonio pojūtis yra jautresnis jūros lygyje nei kalnuose.

William Shakespeare antkapyje yra toks įrašas: „Tebūna prakeiktas tas, kuris palies mano kaulus.“

Statistiškai sakoma, kad vienam iš dviejų žmogui, sulaukusiam 65 metų amžiaus, yra galimybė sulaukti 75 metų. Sulaukusiam 75 metų – galimybė sulaukti 85 metų – vienam iš keturių.

Nedaug kas žino, kad Šiaurės Amerikos žemynas ribojasi su Sibiru.

Naujojoje Zelandijoje yra įstatymas, įpareigojantis šunį pavedžioti bent vieną kartą per parą.

Sudane yra daugiau piramidžių nei Egipte.

Sibire yra 53,000 upių.

New York yra kalbama 61 skirtinga kalba.

Švento Jono gatvė Romoje yra siauriausia gatvė pasaulyje – tik 19 colių pločio.

Pirmojo pasaulinio karo metu į anglų majorą Sumerford trenkė perkūnas ir jį paralyžiavo. 1930 metais perkūnas jį nutrenkė. 1934 metais perkūnas trenkė į jo kapą ir sudaužė jo paminklą.

Keršydamas už generolo Charles Gordon nužudymą Sudane britų maršalas lordas Kitčeneris išniekino priešą (islamo tikinčiojo) kapą ir jo palaikus. Už tai musulmonų fakyras Kitčenerį prakeikė sakydamas: „Tu prigersi kaip šuo ir niekas nesuras tavo kapo.“ Prabėgo 18 metų, lordas Kitčeneris, plaukdamas laivu į Rusiją, paskendo. Jo kūnas niekada nebuvo surastas.

Skersai Kanados nusidriekęs Alaskos greitkelis kerta 129 upes.

Du iš trijų amerikiečių nežino metro ilgumo.

Žinovai, sako, kad gero vyno kokybei pasiekti reikia 40 metų.

Jubiliejus būna tada, kai daug gėlių, o tu dar gyvas.

Žmogus, sakydamas, „liksiu tau skolingas amžinai“, dažniausiai neme-luoja.

Per sunkmetį ypač svarbu sekti reklamas, kad sužinotum, kam nieko nereikia.

Parinko **Stasys Prakapas,**
Toronto

A†A
ALGIS A. REGIS

Mirė 2009 m. rugpjūčio 20 d., eidamas 95-uosius metus. Gyveno Čikagoje, IL. Gimė 1914 m. gegužės 17d. Poderiškių kaime, Garliavos valsčiuje, Kauno apskrityje. Mokėsi Kauno Pirmojoje vidurinėje mokykloje, Simono Dau-

kanto mokytojų seminarijoje, „Aušros“ ir „Pavasario“ berniukų gimnazijose, studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakultete (1936-1939), buvo Korp! „Sudavia“ senjoru. Aktyviai reikėsi ateitininkų ir skautų organizacijose. Karinę tarnybą atliko Kauno Karo policijos mokykloje. Nuo 1935 m. dirbo kultūrinio žurnalo „Naujoji Romuva“ administratoriumi.

1939 m. buvo komandiruotas į New York vykusią Pasaulinę parodą sustiprinti „Naujosios Romuvos“ ryšius su Amerikos lietuviais. Kelionės metu kilus Antrajam Pasauliniam karui, nebegalėjo sugrįžti į Lietuvą. Studijas tęsė Marianopolio kolegijoje (CT.), ten dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą, redagavo žurnalą „Lietuvių žodis“. Įgijęs Bachelor of Arts laipsnį, nuo 1940 m. tęsė verslo administravimo studijas Čikagos universitete. Buvo aktyvus Lithuanian University Club, apėmusio visos Čikagos akademinį jaunimą, narys. Dalyvavo Amerikos lietuvių jaunimo tautinių šokių sambūryje „Ateitis“.

1943 m. stojo savanoriu į JAV kariuomenę ir kariavo Norman-dijoje bei Vokietijoje. 1945 m. Shrivensham universitete Anglijoje studijavo geopolitiką ir tarptautinius santykius. 1946 m. apsigyveno Los Angeles, CA ir plačiai reikėsi vietos lietuvių visuomeninėje veikloje.

1952 m. sukūrė šeimą su Irena Truškauskaite ir apsigyveno Čikagoje. Dirbo administratoriumi „Admiral“ korporacijoje, o 1973-1993 m.m. Čikagos Cook County prokuratūroje.

Algis A. Regis aktyviai dalyvavo įvairioje lietuviškoje visuomeninėje veikloje: VLIK'e, Lietuvių Vienybės sąjūdyje, Lietuvių Respublikonų Ilinojaus Lygoje, Lietuvos Šaulių sąjungoje, Mažosios Lietuvos Rezistenciniame sąjūdyje, dažnai šiose organizacijose eidamas atsakingas pirmininko pareigas. Algis A. Regis lietuvių tikinčiųjų bendruomenės vardu ilgus metus dėjo pastangas pakeisti Čikagos diacezijos potvarkius, paniekinančius lietuvių tautinius-religinius papročius, laidojant savo artimuosius Šv. Kazimiero Lietuvių kapinėse.

Algis A. Regis yra apdovanotas Amerikos kariuomenės European African Middle Eastern Campaign medaliu, American Campaign medaliu, World War II Victory medaliu, Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje Šaulių Žvaigždės ordinu ir Lietuvių Bendruomenės Padėkos žymeniu.

Nuliūdę lieka sūnūs: Algis, Linas su žmona Emily ir Audrius bei giminaičiai Lietuvoje ir JAV

A † A ALGIS A. REGIS bus pašarvotas trečiadienį, rugpjūčio 26 d. Brady Gill (Petkus) Funeral Home, 2929 W. 87 St. Evergreen Park, IL, 60805. Atsisveikinimas nuo 3 v. p. p. iki 9 v. v.

Ketvirtadienį, rugpjūčio 27 d. 10 v. r. bus aukojamos šv. Mišios Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje Marquette Park. Po šv. Mišių a.a. Algis A. Regis bus palaidotas Švento Kazimiero lietuvių kapinėse.

Kviečiame visus draugus, artimuosius ir pažįstamus dalyvauti laidotuvėse.

Uoliam lietuviybės puoselėtojui, LTSC bičiuliui ir rėmėjui

A † A
ALGIUI REGIUI

iškeliavus Amžinybėn, nuoširdi užuojauta reiškiamą sūnams ALGIUI, LINUI, AUDRIUI, giminėms ir artimiesiems.

*Lituanistikos Tyrimo ir Studijų centro
valdyba ir taryba*

PSICHOLOGINĖS PAGALBOS LINIJA

Skambinti tel.: 1-866-438-7400
pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 6 val. v. iki 10 val. v.
Konfidencialumas garantuojamas

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

◆**Skaitytojams pranešame, kad** dėl elektros skydinės gedimo nebuvo išleistas šeštadienio, rugpjūčio 22 d. „Draugo“ numeris. Atsiprašome už nesklandumus.

◆**„Seklyčioje“, šį trečiadienį, rugpjūčio 26 d., 2 val. p. p.** tradicinių popiečių metu bus rodomas vaizdo įrašas iš šią vasarą vykusios Lietuvos tūkstantmečio dainų šventės „Amžių sutartinė“ programos. Šį trečiadienį rodysime dainų dienos „Tūkstančio aušrų dainos Lietuvai“ programą, kuri vyko Vingio parke liepos 6 d. Po to pasistiprinsime skaniu „Seklyčios“ maistu. Visi kviečiami dalyvauti.

◆**Rugpjūčio 26 d., trečiadienį, 2 val. p.p.** PLC bus rodomas dokumentinis filmas apie prezidentės Dalios Grybauskaitės inauguracijos iškilmes (2009 m. filmas). Kviečiame apsilankyti visus, kas turi komentarų ir tuos, kurie asmeniškai dalyvavo inauguracijos iškilmėse. Nuo šiol filmai Pasaulio lietuvių centre bus rodomi skaitykloje šalia Bočių menės. JAV LB Lemonto socialinių reikalų skyrius maloniai kviečia atvykti.

◆**Pasaulio lietuvių centras renigia vasaros gegužinę, kuri vyks sekmadienį, rugpjūčio 30 d.** Pradžią 12 val. p. p. Kviečiame visus dalyvauti šioje šventėje, susitikti su draugais, skaniai pavalgyti, pasidžiaugti smagia muzika ir išbandyti laimę loterijoje.

◆**Rugsėjo 6 d. (sekmadienį) 12 val. p. p.** Pasaulio lietuvių centro sodelyje JAV LB Vidurio Vakarų apygarda nuoširdžiai kviečia visus į vasaros šventę Baltijos kelio 20-mečiui paminėti. Šventėje dalyvaus estų ir latvių bendruomenių atstovai. Susikibę rankomis, mes, trijų Baltijos šalių vaikai, parodysim vienybę, susitelkimą, bendro tikslo siekimą ir pasidžiaugsime, kad jau beveik du dešimtmečius esame laisvi. Pasodinsime „Baltų ažuolą“ – lietuvių, estų, latvių draugystės ir vienybės medį. Dainoms vadovaus ir šokiams gros Algimanto Barnišio ansamblis. „Two Rivers“ restoranas siūlys gardžius užkandžius, ištroškę atsigavins prie baro. Veiks turtinga loterija. Norintys savo miklumą galės išbandyti įvairiose varžybose. Vaikus linksmins klounas, bus jiems ir kitų netikėtumų. Tel. pasiteiravimui: 708-691-9674.

IŠ ARTI IR TOLI...

◆**New York Maironio lituanistinė mokykla** ieško dviejų mokytojų darbui su 9-ta ir suaugusiųjų klasėmis. Kviečiame tuos, kas myli pedagoginį darbą, yra kūrybingas (a) ir nori pajvairinti savo kasdienybę. Užsiėmimai vyksta kiekvieną šeštadienį (išskyrus šventes). Už darbą mokamas atlyginimas. Amžius ir išsilavinimas nesvarbu. Daugiau informacijos prašome kreiptis į mokyklos vedėją tel.: 718-239-1117 arba el. paštu: director@nymaironomokykla.org

SANTAROS-ŠVIESOS 56-OJO SUVAŽIAVIMO PROGRAMA

Lietuvių dailės muziejuje, Pasaulio lietuvių centre,
14911 127th St., Lemont, IL 60439

Rugsėjo 11 d., penktadienis

12:00 val. p. p.

• Registracija

1:00 val. p. p.

• Atidarymas: Algis Mickūnas

• Vygandas Šiurkus „Naujoji lietuviška kairė: tarp politinio protestantizmo ir religinio komunitarizmo“

• Algis Mickūnas „Lietuva Europoje – Europa Lietuvoje“

• Elizabeth Novickas „The Treasures of the 20-volume Dictionary of the Lithuanian Language“

• Muzikos ir literatūros vakaras. Gros Aurelija Tamošiūnaitė (fleita) ir Edita Berlingaitė-Eppolito (fortepijonas). Ištraukas iš savo vertimų skaitys Elizabeth Novickas.

Rugsėjo 12 d., šeštadienis

9:00 val. ryto

• Registracija

10:00 val. ryto

• Kun. Valdo Aušros vadovaujama diskusija „Emigrantų netektys ir atradimai“ (Asmens/lietuvių netektys ir atradimai kultūrinėje, socialinėje ir šeimos plotmėje). Dalyvauja Nora Aušrienė, Rasa Cicėnienė, kun. Antanas Saulaitis, Kristina Wayne, Laima Zavistauskienė.

• Giedrius Subačius „Lietuviško vadovėlio rusiškoms raidėmis sudarytos Dmitrijus Kaširinas (1812–1896)“

1:00 val. PERTRAUKA

2:00 val. p. p.

• Laimonas Briedis „Vilniaus natiurmortas arba anapus miesto atminties“;

• Susitikimas su LR prezidentu Valdu Adamkumi

6:30 val. PERTRAUKA

7:30 val. vak.

• Audrės Budrytės spektaklis „Une Baye“. Auka 15 dol.

Rugsėjo 13 d., sekmadienis

10:30 val. ryto

• Diskusija „Kokio Lietuvos/Vilniaus pasaulinio įvaizdžio mes norim ir kaip jį pasiekti“. Dalyvauja L. Briedis, A. Mickūnas, R. Mieželis, V. Šiurkus

• Santaros-Šviesos konferencijos uždarymas

DRAUGO FONDAS

4545 WEST 63rd STREET

CHICAGO, IL 60629

Tel.: 773-585-9500

POSĖDŽIAVO DRAUGO FONDO VALDYBA

Rugpjūčio 12 d. „Draugo“ patalpose įvyko Draugo fondo (DF) direktorių posėdis, skirtas apžvelgti DF pavasario vajų ir aptarti tolimesnę šių metų veiklą. Posėdyje dalyvavo pirmininkė Marija Remienė, sekretorė Rūta Jautokienė, dr. Ona Daugirdienė, dr. Algis Norvilas, dr. Augustinas Idzelis, Vaclovas Momkus ir išdininkas Leopoldas von Braun.

Posėdis buvo pradėtas malda, kurią sukalbėjo Rūta Jautokienė. Po to buvo priimta iš anksto paruošta posėdžio darbotvarkė. Pirmininkė M. Remienė papasakojo apie „Draugo“ knygos „Draugas“ – 100. Už tikėjimą ir lietuviybę“ sutiktuves Vilniuje. Knygos jau atkeliavo į „Draugą“ ir jų galima įsigyti administracijoje. Tai knyga apie žmones, kurie įsteigė, redagavo ir administravo „Draugą“.

Išdininkas Leopoldas von Braun įteikė pavasario vajuos rezultatus ir visos DF finansinės būklės apžvalgą raštu. Pavasario vajuos: iki dabar gauta 19,583 dol. Investavimas: Smith Barney dividendų gauta 5,044 dol. Šio krašto ekonominė krizė palietė DF investuotą kapitalą. Biržoje akcijos kyla ir prarastas kapitalas pamažu atsigauja. Šiuo metu DF investavimo kapitalas siekia 529,119.39 dol. „Draugo“ paramai šiais metais išmokėta 42,000 dol. ir 20,905 dol. išmokėta honorarams. Kitos išlaidos (vajuos vokai, laiški, paštas) – 1,672.81 dol. Išdininkas Leopoldas von Braun išdą tvarko rūpestingai ir pavyzdinčiai, neimdamas jokio atlyginimo už paslaugas. Visi DF tarybos nariai išreiškė jam nuoširdžią padėką, įteikdami „Draugo“ knygą.

Posėdyje buvo pastebėta, kad vajų rezultatai yra mažesni, nes sumažėjo „Draugo“ skaitytojų. Tačiau nemažėja išlaidos, ypač bendradarbių honorarai. „Draugo“ leidybai nuolat trūksta pinigų. Nutarta skelbti rudens vajų. Reikia tikėtis, kad pavyks pasiekti tuos „Draugo“ skaitytojus,

kurie dar nėra DF nariai. DF buvo įsteigtas dienraščio leidybai paremti. Rudens vajuos bus apvainikuotas metiniu DF narių suvažiavimu lapkričio 7 d. Jaunimo centre. Suvažiavime teks perrinkti ar išrinkti tris naujus Draugo fondo tarybos narius. Kadenciją baigia dr. Augustinas Idzelis, Vaclovas Momkus ir Marija Remienė. DF nariai ir „Draugo“ skaitytojai kviečiami siūlyti kandidatus į tarybos direktorius ir gausiai dalyvauti suvažiavime. DF veikla ir egzistavimas priklauso nuo DF narių. Draugo fondas yra savarankiška organizacija, kuri nepriklauso nei „Draugui“, nei tėvams marijonams. Draugo fondo kapitalas yra saugus, nes priklauso tik DF nariams. Jo nariai yra įvairių pažiūrų ar įsitikinimų asmenys ir narių nutarimai yra svarbūs DF narių suvažiavime.

Posėdžio pabaigoje visi tarybos direktoriai įsigijo bilietų (po 10) į „Draugo“ šimtmečio jubiliejinį pokylį, kuris įvyks spalio 17 d. Willowbrook pokylių salėje. Pokylių pirmininkauja dr. Jonas Prunskis. Prunskių pavardė gerai pažįstama „Draugo“ gyvenime. Dr. Jono Prunskio dėdė prelatas Juozas Prunskis buvo dienraščio redaktorius, po to ilgą laiką bendradarbis ir didysis DF rėmėjas, garbės narys. Jo įnašas DF siekia 67,500 dol.

„Draugo“ šimtmečiu domimasi ir Lietuvoje. Spalio 14 d. Vilniuje bus atidaryta „Draugo“ šimtmečiui skirta paroda, kurią Amerikos lietuviai jau galėjo aplankyti Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre.

Remkime ir aukokime Draugo fondui, kuris palaiko dienraščio gyvybę. Juk „Draugas“ savo skleidžiama informacija kasdien tarnauja visoms organizacijoms ir visiems lietuviams.

Su „Draugu“ į antrą šimtmetį!

DF info

„Grandies“ šokėjai Vilniuje.

Ramunės Kubiliūtės nuotr.

Čikagos apylinkių šokių ansamblis „Grandis“, 2009 m. pavasarį šventės savo veiklos 50-metį, pradeda naują veiklos sezoną. Ansamblio mokytojai laukia po vasaros atostogų grįžtančių ir kviečia naujus šokėjus prisijungti prie „Grandies“ šokėjų šeimos. Ansamblyje veikia šie rateliai: vaikučių (3–5 metų); vaikų (1–5 skyrius); jaunučių (6–8 skyrius); jaunių (9–11 skyrius); jaunimo/studentų ratelis (nuo 12 skyrius) ir pagyvenusiųjų (veteranų) ratelis. Visų ratelių (išskyrus pagyvenusiųjų) pirmosios repetitijos bus sekmadienį, spalio 4 d., Pasaulio lietuvių centre ir Ateitininkų namuose. Šokėjai raginami užsiregistruoti iki rugsėjo 13 d. Užsiregistruoti galima ansamblio svetainėje www.voras.com/grandis. Daugiau informacijos suteiks ansamblio vadovė Violeta Fabianovich tel.: 708-422-3556.